

Nedenleri, Çeşitleri ve Çözüm Önerileri ile
İNTİHAR OLGUSU

Kadri KINIK

MAYIS 2018

Nedenleri, Çeşitleri ve Çözüm Önerileri ile İNTİHAR OLGUSU

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ملخص	iii
GİRİŞ	1
1. İNTİHARIN TANIMI	3
2. İNTİHAR HAKKINDA NELER BİLİYORUZ?	4
3. İNTİHAR ARAŞTIRMALARININ SİSTEMATİK TARİHSEL GELİŞİMİ	5
4. İNTİHARIN NEDENLERİ	7
4.1. Dinî Nedenler	8
4.1.1. Anlam Arayışı ve İntihar	8
4.1.2. Din ve Anlamlandırma İhtiyacı	9
4.1.3. Dini İnançın Olmaması veya Eksik Olması	10
4.1.4. Allah'a ve Ahiret Gününe İmanın Zayıf Olması	10
4.1.5. Kendini Feda Etme Duygusu	12
4.2. Biyolojik Nedenler	12
4.2.1. Cinsiyet ve İntihar	13
4.2.2. Yaş ve İntihar	14
4.3. Psikolojik, Sosyolojik, Ekonomik, Siyasi ve Kültürel Nedenler	15
4.3.1. Hızlı Değişim ve Özenti	17
4.3.2. Politik Sistem	17
4.3.3. Alkol ve İntihar	17
4.3.4. İntihar ve Medya	18
4.3.5. Medeni Durum	19
4.3.6. Mesleki Durum	19
4.3.7. Eğitim Durumu	20
4.3.8. Aile Yapısı	20
4.3.9. Toplumsal Köken	21
4.3.10. İntihar ve Mevsim Durumu	21
4.3.11. Kaba İntihar Hızı ve Bölgesel Durum	21
4.3.12. Ekonomik Durum	27
4.3.13. Daha Önce İntihar Girişiminde Bulunmuş Olma (İntihar Öyküsü)	27

5. İNTİHARIN YÖNTEMLERİ	27
6. İNTİHARIN ÇEŞİTLERİ	28
6.1. Çocuk İntiharları	28
6.2. Genç İntiharları	29
6.3. Yetişkin İntiharları	30
6.4. Yaşlı İntiharları	31
SONUÇ VE ÖNERİLER	32
KAYNAKÇA	35

ÖZET

İntihar vakalarının yaygınlaştığına dair genel bir kanı vardır. Günlük haberler de bu kanıyı güçlendirmektedir. Ama intiharın ne kadar yaygınlaştığı ile ilgili yeteri kadar bilgilendirici çalışmalar yapılmamıştır. Bununla birlikte intiharın arkasındaki etkenler, bu etkenlerin geleneksel yaşam veya modern yaşamla ilgisi de ya sorgulanmamış ya da intiharın arkasındaki etkenler modernist bir ön yargıyla doğrudan geleneksel yaşamla ilişkilendirilmiştir. Bu yaklaşım, intihar vakalarını önlemeye dönük etkili çözümlerin de geliştirilmesini engellemiştir. Raporumuzda intihar olgusu ile ilgili bu gerçek dikkate alınarak intihar olgusu geçmişten günümüze ele alınmış, intiharın nedenleri irdelenmiş, intihar ile ilgili yanlış algılar ortaya konup intihar sorununa çözüm önerileri sunulmuştur.

ABSTRACT

There is a general consensus on the spread of suicide cases. In fact, daily news also reinforces this belief. However there are no adequate effective studies have been done about extent to which suicide has spread. However, the factors behind suicide, whether these factors are related to traditional life or modern life, have not been questioned, or the factors behind suicide have been directly related to traditional life with a modernist prejudice. This approach has prevented the development of effective solutions to prevent suicide cases. In our report, suicide cases have been handled from the past to the present by considering this fact about suicide, and the reasons of suicide have been analysed, and solution proposals to the suicide problem have been offered by putting forth misperceptions about suicide.

ملخص

ثمت قناعة بأن حالة الانتحار في ازدياد داخل تركيا، والأخبار اليومية في هذا الخصوص تعزز هذه القناعة، ومع ذلك لا يوجد بحوث ودراسات دقيقة في هذا الشأن تثبت ذلك بشكل واضح.

أما فيما يتعلق بأسباب الاقدام على الانتحار، فيزعم البعض بنظرة الحداثة بأن الانتحار ناتج عن أسباب تقليدية، وهذه المزاعم لا تستند إلى ادلة مقنعة.

والتركيز على الموضوع من هذا الجانب يحول دون تقديم حلول موضوعية لهذه الظاهرة.

وفي هذا التقرير الذي أعده مركز "صدام" للدراسات والأبحاث الاستراتيجية، يتناول فيه ظاهرة "الانتحار" داخل المجتمع في تركيا، والأسباب التي تؤدي إلى ذلك.

كما يتناول التقرير معالجة التوجهات الخاطئة لهذه الظاهرة بتقديم حلول موضوعية لها.

GİRİŞ

İntihar insanlığın varlığı kadar eskidir. Geçmişten bu yana intihar edenler, dinin kurallarını ihlal eden, topluma ve devlete karşı çıkan, onlardan intikam almaya çalışan zararlı bireyler olarak görülmüştür. Kişi, intihar teşebbüsünde bulunmuş da ölmemişse cinayet girişiminde bulunan biri gibi görülmüş, güvenilmeyen birey olarak kabul edilmiş, toplumdan dışlanmış. Dinsiz ilan edilmek de intihara teşebbüs eden kişiye verilen cezalar arasında yer almıştır. Toplumun ve siyasal erkin bu sert tavrı, az da olsa intihar vakalarının yaşanmasını engellemiş¹ ama intihar olgusunu sonlandırmamıştır.

İslâm toplumlarında modern döneme kadar intihar yok denecek kadar istisna bir vakaydı. Avrupa'da ise tarih boyunca intihar vakaları bilinmekle birlikte yüz yıl öncesine kadar intihar, pek çok ülkede yasaktı! Günümüzde ise intihar ABD'nin bazı eyaletlerinde hâlâ yasaktır ve intihar girişiminde bulunanlar adam öldürme suçu ile yargılanmaktadır!² Geçmişte birçok kilise, intiharla mücadele etmiş ve intihar ile ölen kimselerin kilise mezarlığına gömülmesine izin vermemiştir.³ Sanayileşme ve küreselleşmeyle birlikte yaşanan toplumsal bunalım ve savaşlar, teknolojik gelişmeler ve çağdaş toplum yapısıyla birlikte ortaya çıkan bireysel, ailevi ve toplumsal değişimler intihar vakalarının hızla artmasına sebebiyet vermiştir.

Türkiye'de intihar geçmişte toplum tarafından çok istisna bir vaka olarak bilinmekteydi. Ancak modern yaşam tarzının elit sınıfı aşırılığını toplumdaki hissettirmesiyle intihar vakaları artmıştır. Nitekim Türkiye'de 2014 yılında 3 bin 169⁴; 2015 yılında 3 bin 246; 2016 yılında da 3 bin 64 intihar girişimi ölümlerle sonuçlanmıştır.⁵

Tüm toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de intiharın geleneksel bakış açısıyla "tabu" olarak görülmesi, bu konuyla ilgili yapılan çalışmalara engel teşkil etmiştir. Bundan dolayı intiharın ne kadar yaygınlaştığı ile ilgili yeteri kadar bilgilendirici çalışmalar yapılmamıştır. Bununla birlikte intiharın arkasındaki etkenler, bu etkenlerin geleneksel yaşam veya modern yaşamla ilgisi de ya irdelenmemiş ya da intihara sürükleyen etkenler modernist bir ön yargıyla doğrudan geleneksel yaşamla ilişkilendirilmiştir. Bu yaklaşım, intihar vakalarını önlemeye dönük etkili çözümlerin de geliştirilmesini engellemiştir.

---

¹ Muhammet Ali İnce, *İntihar Din-Psikolojik Bir İnceleme (Van İli Örneği)(Yüksek Lisans Tezi)*, Kayseri, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s.24.

² <http://www.intihar.de/intihar-hukuk.htm> Erişim Tarihi: 22.04.2018

³ Muhammed Ali İnce, *A.g.e.*: s.25

⁴ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

⁵ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24649> Erişim Tarihi: 22.04.2018

Son yıllarda intihar konulu çalışmalardaki dikkat çekici artış göz önünde bulundurulursa günümüzde bu engellemenin etkisinde azalma olduğu söylenebilir. Özellikle TÜİK'in verileri, yeni araştırmaların nn açmaktadır. Biz de raporumuzda, TÜİK'in verilerine ve konuyla ilgili araştırmalara dayanarak Türkiye'de intihar vakalarının son yıllarda vardığı noktayı özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki durumu ortaya koymaya çalıştık.

1. İNTİHARIN TANIMI

Ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağı bilinerek yapılan bir fiilin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına intihar denir.⁶ Bu tanımla birlikte intiharla ilgilenen herkes kendi bakış açısından intiharı yorumlamış ve buna göre bir tanımlama getirmeye çalışmıştır. İntihar tanımlarının belirlenmesinde intiharı tanımlayan kişinin sahip olduğu meslek ve anlayış etkili olmuştur.⁷ Prof. Dr. Hayrettin Karaman, kişinin, doğuracağı sonucu bilerek, olumlu veya olumsuz bir hareketi ile ortaya çıkan her ölüm olayını intihar olarak tanımlamıştır.⁸ Prof. Dr. Hayati Hökelekli, intihar kelimesinin, Kuran-ı Kerim’de yer almadığını, birkaç hadiste ise terim anlamıyla geçtiğini belirtmiştir. İslâm kaynaklarına bakıldığında intihar davranışı genellikle “kendini öldürme (katele nefsehu)” şeklinde ifade edilmiş, “intihar” kavramı ise son zamanlarda kullanılmaya başlanmıştır.

İntihar, tıbbî dilde, ölümle sonuçlanan kendini öldürme girişimi olarak açıklanmıştır. Ancak her intihar girişimi, ölümle sonuçlanmamaktadır. Bu nedenle tıp dilinde intiharla ilgili yeni bir kavram ortaya çıkmıştır. Kişiye ulaşıldığında henüz ölümle sonuçlanmamış vakalara tıbbî anlatımda “intihar girişimi” denmiştir.⁹

Durkheim, intihar gibi bireysel bir davranışın, toplumsal etkenlerinin bulunabileceğini, bu yüzden de toplum bilimsel yöntemlerle ele alınması gerektiğini açıklamıştır. Durkheim akıl hastalığı, yanılısma, iklim, hava sıcaklığı gibi etkenlerle intiharı açıklamanın mümkün olmadığını, asıl nedenin toplumsal etkenler olduğunu bildirmiş ve bu savını kanıtlamaya çalışmıştır.¹⁰

Durkheim intiharları bencil, elcil ve kurlsız olarak üç sınıfa ayırmıştır. “Bencil intiharlar” kavramını herhangi bir sosyal grupla güçlü bir şekilde bütünleşemeyen kişilerin intiharı için kullanmıştır. Örneğin evli ve çocuklu olmanın bu bütünleşmenin oluşması bakımından intihar için koruyucu role sahip olduğunu belirtmiştir. Bir grupla aşırı bütünleşme yaşamış kişilerde görülen intiharı ise Durkheim “elcil intihar” olarak adlandırmıştır. Savaşta kendini feda eden Japon askerleri buna örnek verilmiştir. Sosyolog Durkheim, toplumsal standartların ve değerlerin bozulmasıyla birlikte görülen intiharları da kurlsız intiharlar diye

---

⁶ Emile Durkheim, *İntihar (Toplumsal bir inceleme)*, çev. Özer Ozankaya, İstanbul, Cem Yay. 2002, s.25

⁷ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.18

⁸ Hayrettin Karaman, <http://www.hayrettinkaraman.net/yazi/laikduzen/4/0053.htm>, Erişim Tarihi: 04.04.2018

⁹ Murat Taşdelen, *İnanç Açısından İntihar (Yüksek Lisans Tezi)*, Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s.12.

¹⁰ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.34

ayırıştır. Ekonomik durumun bir anda kötüleştiği dönemlerde kişilerde intihar riskinin artması, kuralsız intiharlar içinde ele alınmıştır.¹¹

Ayrıca konunun anlaşılması için intiharla ilgili şu kavramların da bilinmesinde yarar vardır:

İntihar düşüncesi: İntihar düşüncesi, kendi hayatına kastetmeyle ilgili olumsuz davranışlara ait imgelerin bireyin zihninde oluşmasıdır.

İntihar girişimi: Birtakım taleplerini elde etmek için çevresini kendisini öldürmekle tehdit edip bu tehditlerine cevap alamayan kişiler, şaka yapmadığını, kendisini gerçekten öldürebileceğini göstermek amacıyla, göstermelik tutumlarda bulunurlar. Örneğin; kişi ilaç içtiğini ve intihar edeceğini bir yakınına telefonla bildirir. Böylece, onun gelip kendisini kurtarmasını sağlar.¹² Buna “intihar girişimi” denir. Ama bu göstermelik tutum da kimi zaman intiharla sonuçlanabilmektedir.

Gerçek intihar: Gerçek intihar olarak adlandırılan davranışta en temel koşul eylemin ölümle sonuçlanmasıdır. Fakat ifade edildiği gibi bazı olaylarda kişinin amacı ölmek olmadığı halde, eylemi ölümle sonuçlanabilmektedir.¹³

2. İNTİHAR HAKKINDA NELER BİLİYORUZ?

İntihar eden bireylerin eninde sonunda kendi canına kıymak için geçerli bir sebep aradıkları görülmüştür. Fakat intihar eden kişi diğer bireylerle uzun süre iletişim kurmuş, onlardan yardım beklemiş; intihar, kendisine son çıkış yolu olarak görünmüştür. İntihar edenlerin büyük çoğunluğu, bu niyetlerini doğrudan veya dolaylı olarak arkadaşlarına veya yakınlarına anlatmışlardır. Toplum arasında yaygın olan bazı yanlış davranış ve algılar vardır ki bunlar intihara eğilimi olanlar için tehlikeli ve teşvik edici olmuştur. Bu tür yanlış davranış ve algılar yerine doğru olanlar bilinirse intihar niyeti olan birçok kişinin bu niyetleri çok önceden anlaşılmış ve onlara yardım edilmiş olacaktır. Farberow ve Leonard, bu konudaki yanlış ve doğru kanıları bir listede toplamışlardır:¹⁴

---

¹¹ Zeynep Tekin, *Bir Psikiyatri Hastanesinde Tedavi Gören Şizofrenili Hastalarda İntihar Düşüncesi: Pozitif, Negatif Belirtiler Ve Depresyon İle İlişkisi(Yüksek Lisans Tezi)*, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007, s.5

¹² <http://www.intihar.de/> Erişim Tarihi: 23.04.2018

¹³ <http://www.intihar.de/> Erişim Tarihi: 23.04.2018

¹⁴ <http://www.intihar.de/frame.htm> Erişim Tarihi: 23.04.2018

Yanlış	Doğru
İntihar hakkında konuşanlar intihar etmez.	Kendini öldüren her on kişiden sekizi intihar niyetlerini daha önce kesin uyarılarla bildirmişlerdir.
İntihar eden kişiler gerçekten ölmek niyetindedir.	İntihara kalkışanların bir kısmı ölmek ve yaşamak arasında karar verememiştir.
İntihar uyarısız olur.	İntihara kalkışan kişi bunu çeşitli yollarla bildirir. Bu yollara karşı alarında olursak intihar önlenbilir.
Bir kişi intihar etme eğilimindeyse, bu sonsuza kadar devam eder.	Bu kişilerde intihar etme arzusu kısıtlı bir süre için olur. Kurtarılabilirlerse hayatlarının geri kalan kısmını mutlu olarak yaşayabilirler.
Bir intihar krizinden sonra intihar riski sona ermiştir.	Birçok intihar, ilk girişimden sonraki üç ay içinde, birey sağlıksız fikirlerini eyleme geçirebileceği enerjiye sahipken olmuştur.
İntihar olayları zenginler arasında veya tam tersi fakirler arasında görülür.	İntihar ne sadece zenginin ne de fakirin sorunudur. Toplumun her kesiminde olmaktadır ve de çok demokratiktir.
İntihar bir ailede genetik olarak bireylere aktarılan bir mirastır.	İntihar aileye dayanmaz. Sadece bireyin sorunudur ve önlenbilir.
Bütün intihar eden bireyler kafaca hastadır.	Yüzlerce intihar olayında intihar edenler çok mutsuzdurlar; fakat bu, onların kafaca hasta olmalarını gerektirmez.

3. İNTİHAR ARAŞTIRMALARININ SİSTEMATİK TARİHSEL GELİŞİMİ

İntihar kavramı yakın bir tarihte kullanılmaya başlanmıştır. Ama bu kavramın anlattığı eylemin tarihin ilk çağlarına kadar uzandığı görülmüştür. Yapılan birçok antropolojik araştırma verilerine bakıldığında ilkel kabilelerde intihar olgusunun varlığı tespit edilmiştir. Onlarda görülen intihar, daha çok yenmesi tabu olan yiyeceklerin yenilmesi şeklinde

olmuştur. Tabuyu çiğnemesi durumunda doğacak sonucu bildiği halde birey, bu tabuyu çiğneyerek ölümü göze almıştır. Tabuyu çiğneyen birey hastalanmış ve ölmüştür. Örneğin; Yeni Kurnei’lerde bir genç sağlam ve güçlü olduğu halde, yenmesi yasak olan ‘opussum’u yediği ve ihtiyarlar da bunu fark ettiği için aniden hastalanmış ve üç hafta içinde ölmüştür.¹⁵

İntiharın İngilizcedeki karşılığı “suicide” kavramının, Latin kökenli kelimelerden oluşmasına rağmen, Latince olmadığı tespit edilmiştir. İngilizcede suicide kavramının ilk kullanım tarihi 1662’dir.¹⁶ Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 1974 yılında intihar eylemini “kişinin amacının bilincinde ve değişik derecelerde ölümcül maksatlı olarak kendine zarar vermesi” olarak tanımlamıştır.¹⁷

İntihar, geçmişte bazı toplumlarda benimsenmiş ve hatta bazı durumlarda başvurulması zorunlu bir davranış biçimi olarak kabul edilmiştir. Eski İskandinavlarda doğal ölüm utanç verici kabul edilir ve yaşlanan kişiler, daha onurlu bir ölüm biçimi olarak kabul edildiği için kendilerini uçurumdan atarlardı. Bugün bile bazı Güney Pasifik Adalarında intihar onurlu bir davranış olarak değerlendirilir.¹⁸

Bir ülkede görülen intiharın; o ülkedeki tarihsel olaylar, dinsel eğilimler, yaşam biçimi, sosyal sınıf, ekonomik koşullara ilişkin toplumsal özellikler; bireyin yaşı, cinsiyeti, eğitimi, medeni durumu gibi demografik etkenler ayrıca bireyin fiziksel, biyolojik ve ruh sağlığıyla bağlantılı olduğu görülmüştür. En yüksek oranlar Avrupa ülkelerine ait olup Çin hariç erkek intiharlarının kadın intiharlarının üzerinde olduğu tespit edilmiştir.¹⁹

Günümüze kadar yapılan akademik çalışmalara bakıldığında Türkiye’de ilk intihar sempozyumunun 1985’te, Prof. Dr. Durmuş Tekin tarafından, Anadolu Üniversitesi’nin organizasyonu ile Eskişehir’de gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu sempozyum üç gün sürmesine rağmen sempozyumun tebligatları basılı yayın haline getirilmemiştir. Konuyla ilgili ulaşılabilen en eski yayın, Faik Şevket’in Tanin Mecmuası’nda yer alan 1910 tarihli bir çeviri yazısıdır.²⁰

Küreselleşmeyle birlikte meydana gelen hızlı değişimler insanları çok yönlü etkilemiş, etkileşim daha çok olumsuz anlamda olmuştur. Yaşanan bu olumsuz olaylar, bireyleri fizyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyolojik olarak etkilemiştir. Bu gelişmelerin farkında

---

¹⁵ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.13

¹⁶ Özge Uçan, *Türkiye’de İntiharı Konu Alan Yayınlar Üzerine Bir Bibliyografya Çalışması (Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006, s.1

¹⁷ Özge Uçan, *A.g.e.*: s.1

¹⁸ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.14

¹⁹ Özge Uçan, *A.g.e.*: s.4

²⁰ Özge Uçan, *A.g.e.*: s.28

olan bilim adamları veya akademik kurum ve kuruluşlar hemen harekete geçmiş ve sorunları tespit edip onlara çözümler geliştirme arayışına koyulmuştur. Nitekim ülkemizde intihar konusundaki ilk akademik çalışma 1945 yılında “Ruhi Düşkünlerde İntihar” olup Ankara Üniversitesi Psikiyatri Kliniği’nde Prof. Dr. Gıyas Ünsal tarafından doçentlik tezi olarak hazırlanmıştır.²¹

Yaklaşık 50 yıl önce yapılmış, intiharı konu alan çalışmaların verileri incelediğinde ilk araştırmalardan itibaren cinsiyetin intiharla ilişkisinin araştırıldığı görülmüştür. Bunun dışında 1960 yılı öncesinde bile intihara risk oluşturan ve ortam hazırlayan olaylarla olgulara yönelik araştırmalar da yapılmış; bu olay ve olgular bir bütün olarak ele alınmıştır. Akademik çalışmaların bütününe bakıldığında intiharın sosyal ve kültürel yapıyla ilişkisinin incelendiği, psikoanalitik açıdan ele alındığı, çocuk intiharlarının ayrıca araştırıldığı, medya ile ilişkisinin ele alındığı, intiharla ilgili istatistik çalışmalarının yapıldığı ve hatta intiharı önlemeye yönelik çalışmaların bulunduğu tespit edilmiştir. Son yıllarda ise intiharların adli tıp boyutunun ele alındığı, alkol-madde kullanımı ve cinsel kimlik sorunlarında intiharın araştırıldığı, ergenlik dönemine özgü çalışmaların arttığı, intiharı önlemeye yönelik yeni modellerin geliştirildiği, intiharların sosyo-demografik, psiko-sosyal ve kültürel özellikler açısından çok sayıda araştırmaların yapıldığı anlaşılmıştır.²²

Son zamanlarda hem dünyadaki yargıların değişmeye başlaması hem de intihar sayılarında hızlı bir artışın ortaya çıkmasıyla birlikte ülkemizde de intihara bakış açısında önemli değişiklikler olmuştur. İntiharın bir suç değil, önlenabilir bir halk sağlığı sorunu olduğu düşüncesi ağırlık kazanmış ve önlemeye yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. İntihar konusunun en fazla sosyal bilimciler tarafından ele alındığı görülmekle birlikte, az sayıda da olsa, hukuk ve sağlık bilimleri alanına giren hemşirelik, halk sağlığı gibi farklı disiplinlerin konuya yönelmesi önemli bir gelişme olmuştur.²³

4. İNTİHARIN NEDENLERİ

İntihar davranışı ve algısı araştırılırken birçok yöntem ve teori ileri sürülmüştür. Birbirlerinden çok farklı olan bu yöntem ve teoriler, intihar davranışı ve algısına sebebiyet teşkil eden olay ve olguları farklı koşullara bağlamışlardır.

---

²¹ Özge Uçan, *A.g.e.*: s.29

²² Özge Uçan, *A.g.e.*: s.30

²³ Özge Uçan, *A.g.e.*: s.35

Araştırmaların verilerine göre intihar olayının önemli ve belirleyici faktörleri arasında; inanç boşluğu, benlik algısı, psikolojik bunalımlar, genetik yatkınlık, psikiyatrik bozukluklar, ekonomik krizler, daha önceden intihar girişiminde bulunmuş olma, toplumun baskısı, bireyin yalnızlaşması, yaş ve cinsiyet durumu gibi nedenler tespit edilmiştir. Bunları detaylı bir şekilde söyle sıralayabiliriz.²⁴

4.1. Dinî Nedenler

Probleme İslâm dini, tarihi ve kültürü açısından bakıldığında İslâm'ın bireyin toplumla bütünleşmesini sağlayan, onu kimlik bunalımından kurtaran, hayatının tüm evrelerini şekillendiren bir din olduğu görülmektedir. İslâm'a göre insan hayatı, bütünüyle kendisine ait kabul edilmemektedir; kişi, hayatına bireysel yaklaşamaz ve onu sonlandırma hakkına sahip değildir. İslâm dinine göre her şeyin yaratıcısı, sahibi ve dolayısıyla insanoğlunun beden ve ruhunun yaratıcısı da Allah'tır; insanın hayatının sonlandırılması da O'na ve O'nun yasalarına tabidir.²⁵

İlahi bir kudretin varlığına inanmayanlar, hayatı boyunca karşılaştacağı birçok soruyu yanıtsız bırakmakta ve netice itibariyle sorunlarla, ümitsizliklerle ve bunalımlarla dolu bir hayatın içinde kaybolmaya mahkûm olmaktadır. Sonuç itibariyle bu kişilerin acizliğinin itirafı olan kendi canlarına kıyma eylemine girişmektedirler.²⁶

4.1.1. Anlam Arayışı ve İntihar

İnsanoğlunun doğasında bir şeye tapınma duygusu her zaman var olmuştur. Nitekim tarihi serüveni boyunca insanoğlu güneşe, aya, yıldızlara, ateşe, putlara, hayvanlara ve doğaüstü olan bir yaratıcıya tapınmıştır. Görülmektedir ki insanoğlu kendisiyle duygusal ve fiziksel temasa geçebileceği varlıklar aramıştır. Çünkü insan grup üyesi olmaya ihtiyacı olan ve aidiyetlik duygusunu yaşamaya yatkın olan bir varlıktır. Bundan dolayıdır ki insan grupla bütünleşemez veya eksik bütünleşirse yalnızlık ve anksiyete (kaygı bozukluğu) duygularına kapılmaktadır. Bu duygu-durum bozukluklarının yaşanması, kişinin veya kişilerin yaşamını olumsuz etkilemiştir.²⁷

---

²⁴ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.33

²⁵ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.39

²⁶ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.39

²⁷ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.91

4.1.2. Din ve Anlamlandırma İhtiyacı

Din insana bir bütünlük içinde bakar ve onu bir bütün içinde ele alır. Kişiden hem maddi dünyasını hem de manevi/ruhi dünyasını geliştirmesini ve zenginleştirmesini ister. Ne tamamen maddi olanla ne de tamamen ruhi olanla ilgilenmesini ister. Dengeyi gözetme her zaman önceliklidir. İnsanlar çevreleriyle, aileleri, arkadaşları ve kendileri ile bir bütün oldukları ve kendilerini bu bütün içinde gördükleri zaman, özellikle kendilerini Allah'ın yarattığı bir varlık olarak O'na karşı sorumlu hissettikleri zaman birlikte yaşamının mutluluğunu tadacaklardır.²⁸

Çağdaş kültürün insana getirdiği kimlik bunalımı, kültür yozlaşması ve asimilasyon politikaları ile beraber insanın ölümle ilgili düşüncesini değiştirmiştir. Çağdaş yaşam, kişinin hayatında bireysel, ailevi ve toplumsal sorumluluğunu üstlenme duygusunu da zayıflatmıştır. Bu da insanların kolayca yaşamlarından vazgeçebilmelerine neden olmuştur.²⁹

Kur'an-ı Kerim'de, Maide Suresi 32. ayette "Kim bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse o sanki bütün insanları öldürmüş gibidir. Her kim de birini yaşatırsa sanki bütün insanlığı kurtarmış gibidir." buyrulmuş hayatin ne kadar önemli olduğu ve bir insanın yaşamasına katkıda bulunmanın ne kadar değerli olduğu vurgulanmıştır.³⁰

İntiharı değerlendirirken şu durum dikkatle incelenmelidir: İslâm dini insanların sorumluluk alabilmeleri için ergenlik çağına ermiş olma ve kişinin akli melekelerinin yerinde olması gibi şartları taşıması gerektiğini bildirmiştir. İntihar eden insanların bir kısmı psikiyatrik bir bozukluk sonucu intihara teşebbüs etmekte ve sonrasında ölmektedir. İntihar eden insanın o an doğru ile yanlış ayıracak bir iradesi söz konusu değilse kişinin de sorumluluğundan bahsedilmeyeceği İslâm âlimleri tarafından belirtilmiştir. Ancak tepkisel gerçekleşen ve kişinin akli dengesinin normal çalıştığı durumlarda sorumluluğun ortaya çıkacağı, konunun uzmanı âlimler tarafından açıklanmıştır. Ayrıca ergenlik çağına girmemiş çocuklarda, çeşitli sebeplerle meydana gelen intihar girişimi ve intiharlarda da yukarıda belirtilen prensiplerden ötürü çocuğun sorumluluk sahibi sayılmayacağı anlaşılmaktadır.³¹

²⁸ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.107

²⁹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.108

³⁰ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.115

³¹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.116

4.1.3. Dini İnançın Olmaması veya Eksik Olması

İnsan, doğası gereği her zaman yaratıcı bir varlığa inanmaya ve tapınmaya meyillidir. Her şeyi görüp gözeten, rızıklandıran, yaşatan ve öldüren bir yaratıcı vardır. İslâm inancına göre bu yaratıcı da hiç şüphesiz Allah'tır. İnsanoğlunun yaratılışından beri sahip olduğu en büyük değerlerden birinin inanç olduğu görülmüştür. Kişi, bu değerini yitirdiğinde hem madden hem de manen bir bunalıma girer ve hayatından tat alamaz duruma düşer. Değerlerini kaybeden bireyin hayatının bir anlamının kalmadığı hissine kapıldığı ve bu hissin kendisini intihara sürüklediği tespit edilmiştir.³² Nitekim bu konuda araştırma yapan Amerikalı psikiyatrist Henry Link, psikolojik hastalıkların ana sebebinin inançsızlık olduğunu tespit etmiş, kendisi imana dönmüş ve hastalarını da iman etmeye çağırmıştır.³³

Bununla birlikte dindar toplumlarda intihar vakaları yok denecek kadar nadir olsa da dindar olmayan toplumlarda yaşayan dindar bireylerde intihar daha sık görülebilmektedir. Birey, içinde bulunduğu toplumdan bağımsız düşünülemez. Birey ile toplum arasındaki düşünce, inanç farkı, bireyin toplumdaki durumunu tamamen farklı durumlar yaşamasını sağlamaz. Bu tür intiharlarda da toplumdaki baskın durumun bireyin inancına galip gelmesinin, bireyin inancının direncini kırarak onu toplumda görülüp kendisi tarafından doğru bulunmayan bir eyleme itmesinin etkili olduğu söylenebilir.

4.1.4. Allah'a ve Ahiret Gününe İmanın Zayıf Olması

Kur'an-ı Kerim'de Allah (cc) mealen şöyle buyuruyor: "Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resul'e götürün (Onların talimatına göre halledin). Bu hem hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir. (Nisa, 4/59)" Allah Teâlâ burada mü'minlerin tüm problemlerinin çözüm formülünü sunmaktadır. Bu problemlerin çözümlerinin gerçek kaynağının Kur'an ve Sünnet'ten başkası olmadığı açıklanmaktadır. Bununla beraber "Allah'a ve ahiret gününe imanı varsa" vurgusuna dikkat çekmektedir. Yani kişinin akaid anlamında imanı kemale ermişse işte o zaman dünyaya bakan yönüyle farklı konuların/sorunların çözümünün de Kur'an ve Sünnet'te olduğunu anlayacaktır. Ancak insanların akaidlerinde zayıflık varsa dünyada beşeri ideoloji

---

³² Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.49

³³ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.52

sistemlerinin girdabında yok olmaya mahkûm olacaklardır. Ahiret hayatında ise Kur'an'ı Kerim'de Allah Teâlâ'nın azabına duçar kalacaklardır.³⁴

İnsanoğlunun hayatı, dünya hayatının fani olup dünyada yapılan bütün amellerinden ahirette hesap sorulacağı bilinciyle anlam kazanır. Aksi takdirde hayatın ve dünyanın hiçbir anlamı olmadan insanın hayatına tam bir nihilizm hâkim olacaktır. Bu olumsuz durum insanların büyük bir bunalıma ve ümitsizliğe sürüklenmesine sebebiyet vermektedir. Ahirete iman eden kişiler ahiret hayatını gerçek hayat ve ölümü bir yok oluş değil, gerçek hayatın başlangıç kapısı olarak görmektedir. İnsanoğlu ahiret inancıyla dünyadaki hayatına bir anlam verebilmektedir. Ayrıca bu inançla yaşayan bireylerin disiplinli bir şekilde dünya hayatını da idame ettikleri görülmektedir. Böylece ahirete iman bireylerde büyük bir ümit kaynağı oluşturmakla birlikte onu adalete ve sonsuzluğa inandırmaktadır. Bu sağlıklı inanç adil, dürüst ve sağlam bir kişiliği oluşturmaktadır. Sağlıklı bir kişilik sağlıklı bir toplumunun zeminini oluşturmaktadır. Bu sağlıklı inanç bireyleri bunalım ve girdap hayatından uzaklaştırabilmektedir.³⁵

“Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biliriz. Çünkü Biz ona şah damarından daha yakınız. (Kaf 50/16)” Bu ayeti kerimede Allah insanoğlunu, yaptığı her şeyden haberdar olduğunu ve kendisine, onu hayata bağlayan “şah damarı”ndan bile daha yakın olduğunu ifade etmektedir. Bu ifade gösteriyor ki insanoğlu her an, her dakika imtihanın içindedir ve yaptığı her şeyden sorumlu olduğu bilinci ile hareket etmek zorundadır. Bu sorumluluk bilincinin farkına varan kişilerin intihar düşüncesine kapılması ihtimali bile uzak görünmektedir.

Mü'min olan bir birey her zaman belli bir şuurla hareket edecektir. Şöyle ki Allah'ın her insanın yaptığından hatta yapacaklarından haberdar olduğu; sürekli kullarıyla beraber olduğu düşüncesi ve hissiyatı insanı umutsuzluğa düşmekten koruyacak ve onu yanlış davranışlardan uzak tutacaktır. Allah (cc) bir ayeti kerimesinde mealen şöyle buyuruyor: “Rabbin (her an) gözetlemededir. (Fecr, 89/ 14)” Bir başka ayette ise şöyle buyrulmaktadır: “Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır. (İnşirah 5-6)” Elbette ki insanı yaratan, yarattığına sorumluluk veren, ona dayanabilecek ya da tahammül edecek gücü de vermiştir.³⁶

---

³⁴ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.40

³⁵ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.42

³⁶ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.48

4.1.5. Kendini Feda Etme Duygusu

Allah Teâlâ, insanoğlunu en güzel şekilde yaratmıştır. Ama insan kimi zaman yaradılış gayesinin dışında kararlar alıp olumsuz sonuçlara sürüklenebilmektedir. Nitekim kimi durumlarda insan, başkasının varlığını kendi varlığından daha faydalı görebilmektedir. Bu idrake varan bireylerin, başkasının veya başkalarının hayatını sürdürebilmesi için fedakârlık gösterebilmeye eğilimli olduğu görülmüştür. Bazı durumlarda da insanlar buna kendini mecbur hissetmiş, neticesinde intihar vakalarının yaşandığı tespit edilmiştir.³⁷

4.2. Biyolojik Nedenler

Dürtüsel,³⁸ agresyon (saldırgan) genç kişiler, yaşlılardan daha fazla intihar davranışına başvurmuşlardır. Farberow ve Leonard'a göre intihar davranışının genetik olmadığını, sadece bireyin sorunu olduğunu öne sürmüştür. Ancak bazı bilim adamları da intiharın genetik olabileceğini, bazı durumlarda genetik dışı bir davranış ile de yapıldığını ifade etmişlerdir. Bir akrabadaki önceden yaşanmış bir intihar davranışının aile üyeleri için davranışsal bir model olabileceği, takip eden kuşaklarda daha fazla muhtemel olacağı tespit edilmiştir.

İkincisi diğer ailevi nedenlerine bakıldığında; ebeveyn psikopatolojisi, destek yokluğu, uyumsuzluk ve hatta samimiyetin kötüye kullanımı intihar ihtimalini artırmıştır. Özellikle İntihar ve intihar davranışının yazılı, sözlü, görsel ve sosyal medyada gösterimi taklit ve bulaşıcılıkla sonuçlanmaktadır. Bu etkinin adolesan (erken ergenlik) ve genç yetişkinlerde en fazla olduğu görülmektedir. Bununla beraber ikiz çifti veya ebeveyn-çocuk ataklarında atak çiftlerinin zamanlaması çok değişken olduğundan taklitle açıklanamamıştır.³⁹

Biyolojik yakınları intihar eden evlatlıklarda yapılan çalışmalar incelendiğinde yakınları hayatta olanlara göre intihar riski 6 kat daha fazla bulunmuştur. Yine evlatlık çalışmalarında, biyolojik yakınları tepkisel (reaksiyoner) olanlarda intihar oranının diğerlerine oranla 3 kat fazla olduğu görülmüştür. Bu intihar davranışının duygu-durum davranış bozukluğundan ziyade duygularını kontrol edebilme ve tepkilerini ayarlama (duyu ve tepki regülasyonu)

---

³⁷ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.56

³⁸ **Dürtüsel:** Kişilerde davranışları planlamada, istekleri ertelemeye ve kendini durdurabilme becerilerinde zorlanmayla kendini gösteren bir durumdur. <http://www.psikolojik.gen.tr/durtusellik.html> Erişim Tarihi:03.05.2018

³⁹Zehra Kubalı, *Ankara İlinde Bir Kamu Hastanesi Acil Bölümünde İntihar Girişim Vakalarının İncelenmesi(Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007, s.10

güçlüğünün genetik faktöründen kaynaklandığı düşünülmüştür. İntihar düşünce ve davranışının %45 genetik olduğu genetik modelleme ile gösterilmiştir.⁴⁰

4.2.1. Cinsiyet ve İntihar

Kadınlarda intihar girişimlerinin erkeklere göre daha fazla ve aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Ergen intiharlarıyla ilgili çeşitli yayınlarda tamamlanmış intihar oranlarının erkeklerde daha fazla görüldüğü, intihar girişimlerinin ise kadınlarda daha yaygın olduğu bildirilmiştir.⁴¹ Bu konuda TÜİK'in verilerinde ölümle sonuçlanan intihar sayısı 2014 yılında 3 bin 169 iken 2015 yılında %1,3 artarak 3 bin 246 kişi olmuştur. İntihar edenlerin %72,7'sini erkekler, %27,3'ünü ise kadınlar oluşturmuştur.⁴²

Kızların erkeklere oranla daha az ölümcül yöntemlere başvurduğu, erkeklere oranla daha gizli yardım isteme yöntemlerini yeğlediği ve ergenlik dönemi (puberte) sonrası kızlarda duygulanım bozukluklarının daha yaygın olduğu gibi bir dizi neden, bu yaygınlığı açıklamak için öne sürülmüştür. İntihar girişiminde bulunan kişilerde normal nüfusa göre intihar riski 100 ila 1000 kat artmaktadır. İntihar girişiminde bulunan ergenlerin ailelerinde yüksek oranlarda intihar davranışı, alkol ya da madde kullanımı ve duygulanım bozukluğu olduğu tespit edilmiştir.

Aile psikopatolojisine ek olarak aile uyumsuzluğu ve bozulmasının da intihar davranışına zemin hazırlayabileceği görülmüştür. İntihar girişiminde bulunan ergenlerin diğer tıbbi veya psikiyatrik kontrollere göre bir ebeveyn kaybını (boşanma ya da ölümle) yaşayanlarda daha fazla olmuştur. İntihar davranışı gösteren ergen aileleri daha az destekleyici ve daha fazla çatışmacı olmuş, düşmanca tutumlar ön plana çıkmıştır.

İntihar davranışı gösteren kızların daha çok erkek arkadaş kaybı ve okul değişikliklerinden, erkeklerin ise daha çok aile içindeki saldırgan tutumlar ve kardeşlerin intihara yönelik davranışlarından etkilendikleri saptanmıştır.

Aşırı dozda ilaç alımı ile gelenler arasında kızlar daha tehlikeli ilaçları, daha yüksek dozlarda almıştır. Ancak intihar niyeti açısından kız ve erkek ergenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ergen intihar girişimcileri umutsuzluk, dürtüsellik, dış kontrol odağı,

⁴⁰ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.11

⁴¹ M. Kemal Sayar & Diğerleri, **Aşırı Dozda İlaç Alımıyla İntihar Girişiminde Bulunan Ergenlerde Psikolojik Etkenler**, *Klinik Psikiyatri Bülteni*, C.10, S.3, 2000 s.135

⁴² <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

zayıf kişiler arası sorun çözme ve zayıf sosyal beceriler gibi bir dizi psikososyal işlev bozukluğu göstermektedirler.⁴³

Araştırma verilerinin sonuçlarına bakıldığında erkeklerde intihar vakaları daha çok görülmüş, kadınlarda ise daha çok depresyon yaşanmıştır. Bununla beraber işle ilgili problemler, kadınlarda intihar için daha büyük ve daha uzun süreli olumsuz etki yaratmıştır.⁴⁴

İntihar sonucu ölümler, kadınlarda daha düşük oranda görülmektedir. Ölümlerin yöntemleri incelendiğinde ölenler, çoğunlukla zehirlenme ya da madde alma yöntemini seçmişlerdir. Erkeklerin ise çoğunlukla ölümle sonuçlanan ateşli silahları kullanmaları ve intiharın önemli bir belirleyicisi olan dürtüsellik ve agresif davranışın erkeklerde daha fazla olması kombinasyonuna atfedilmiştir.⁴⁵

Yine hayal kurma yeteneği yüksek olan kişilerde intihar niyeti daha yüksek olarak bulunmuştur. İntihar girişiminin ölümcüllüğü hiçbir psikometrik ölçüm ile bağıntı göstermemiştir.⁴⁶

4.2.2. Yaş ve İntihar

İntihar eden kişiler yaş grubuna göre incelendiğinde 2015 yılında intihar edenlerin %34,3'ünü 15-29 yaş grubundakiler oluşturmuştur. İntihar eden kişiler cinsiyete göre incelendiğinde intihar eden kadınlarda en yüksek oran %18 ile 15-19 yaş grubunda bulunurken erkeklerde ise bu oran en yüksek %12,8 ile 20-24 yaş grubunda olmuştur. İntihar eden erkeklerin %33,3'ünün, kadınların ise %46'sının 30 yaşından küçük olduğu görülmüştür.⁴⁷ Çocuklardaki intihara sürükleyen etmenler, yetişkinlerdeki gibi karışıktır.⁴⁸ Ergenlerde de bu durum söz konusudur. Ergenlik döneminde bireyin içinde bulunduğu biyo-psiko-sosyal sorunlarla, ergenin ilgilendiği alanlar açısından çocukluğa göre daha karmaşık ve sıkıntılı bir dönemi oluşturmuş ve intihar vakaları bu dönemde artış göstermiştir.⁴⁹ Nitekim yapılan çalışmaların verilerine bakıldığında yaklaşık olarak lise öğrencilerinin %20'sinde intiharla ilgili bir düşüncenin olduğu ve yaklaşık olarak %10'unda da bir ya da birden fazla intihar girişiminin olduğu anlaşılmıştır. 10 ile 16 altı yaşlarındaki ergenlerin yaklaşık olarak %2'si ile %3'ü intihar girişimlerinden dolayı tıbbi bakım almıştır.

⁴³ M. Kemal Sayar & Diğerleri, *A.g.e.*: s.136

⁴⁴ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.28

⁴⁵ Mehmet Asoğlu, Mehmet Asoğlu, *Şanlıurfa'da İntihar Girişimlerinin İlişkili Olduğu Risk Faktörleri(Dr. Uzmanlık Tez)* Şanlıurfa, Harran Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dekanlığı, 2007, s.70

⁴⁶ M. Kemal Sayar & Diğerleri, *A.g.e.*: s.137

⁴⁷ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

⁴⁸ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.55

⁴⁹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.59

Tüm ülkelerde puberte öncesinde intihar son derece düşük olmuştur. Ergenlik süresince sıklıkta artma olmakta ve 16 ile 18 yaşlar arasında en yüksek düzeye çıkmaktadır. Erkeklerde oran, lineer bir şekilde artmakta ve en üst düzeyine yirmili yaşların ortasında ulaşmaktadır. Bu zamanda oran, 10 yaş öncesine göre 6 ile 8 kat fazla seyretmektedir. Bu süre boyunca kızlardaki oran, küçük bir değişiklik göstermiştir.⁵⁰

Ergenlik döneminde görülen intihar oranlarındaki artış, bireyi mikro ve makro düzeyde olumsuz etkilemektedir. Yani kendisinde görülen bireysel sorunlar ve çevresel sorunların etkisiyle birlikte intihar oranlarının artıyor oluşu, bireyi intihar düşüncesine hızla itmektedir. İntiharı düşünen ya da intihar girişiminde bulunan bireylerin, böyle bir düşüncesi olmayan veya girişimi olmayan bireylere göre daha fazla ruhsal sıkıntı çektikleri tespit edilmiştir. Bu durum da çevreleriyle daha fazla problem yaşamalarına bağlanmaktadır.⁵¹ Birey bu tür stres verici faktörler neticesi kolayca yaşamından vazgeçebilmekte ve intihar girişiminde bulunabilmektedir. Kişinin yaşadığı stresin şiddetinin, seçilen intihar yöntemleri üzerinde de etkili olduğu görülmektedir.⁵²

Yaşlılardaki intihar girişimi oranlarının düşük olması bu yaş dilimindeki insanların artık duygularının daha oturmuş bir hal almasıyla ilişkilendirilmiştir. Ancak yaşlılık dönemindeki bireyler çevredeki bireylerden daha fazla merhamet, samimiyet, sevgi gibi duygusal yakınlık beklediklerini açıklamışlardır.⁵³

4.3. Psikolojik, Sosyolojik, Ekonomik, Siyasi ve Kültürel Nedenler

Konuyla ilgili akademik araştırmalar ve istatistik verileri incelediğinde belirli bir toplumda yıllık intihar oranlarının toplumsal değişmelere paralel olarak arttığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle araştırmacılar, intihar vakalarının nedenlerini incelediğinde bireysel etmenlerden çok toplumsal etmenlerin üzerinde durmuşlardır. Durkheim, toplumsal olmayan etmenlerle intihar arasında zorunlu bir ilişki olmadığını açıklamıştır. Bu ilişkinin daha çok dolaylı yoldan olacağını belirtmiştir.⁵⁴ Bu toplumsal etkenleri oluşturan dinsel bağlılık, evlilik, aile yaşamı, siyasi ve ulusal ilişki bağları ile intihar vakalarının oluşuma zemin hazırlayan nedenleri üç farklı şekilde açıklamıştır.

---

⁵⁰ Mehmet Asoğlu, *A.g.e.*: s.39-40

⁵¹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.57

⁵² Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.59

⁵³ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.60

⁵⁴ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.60

Bencil (Egoistic) İntiharlar:

Bireyin kendini ait hissettiği kümeler, gruplar, örgütler ve sosyal yapılarla bağı ne kadar zayıflarsa onlara bağımlılığının da o ölçüde zayıflayacağı belirtilmiştir. Netice itibarıyla birey kendini daha çok yalnız hissettiğini ve kendi kişisel çıkarları üzerine kurulu davranış kurallarından başka kural tanımayacağını açıklamıştır. Bu durumda, eğer ‘bireysel ben’in ‘toplumsal ben’ karşısında ve onun aleyhinde baskın gelen vurgulamaya ‘bencillik’ denirse, bireycilikten kaynaklanan özel intihar türüne “bencil intihar” denilmiştir.⁵⁵

Elcil (Altruistic) İntiharlar:

Elcillik, toplumsal koşullar eşliğinde kendi canına kıyması ve ölümün toplum tarafından bir ödev gibi benimsetilmesi ya da kimi onur sorunlarının söz konusu olması ya da en azından kurbanın gözünde yaşamayı değersiz kılan tatsız bir olay geçmiş olması olarak değerlendirilmiştir.⁵⁶ Durkheim, bu intihar türünde kendini öldüren kişinin toplumsal bir ödevi yerine getirmek amacıyla bu eylemi gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen kimse onursuzlukla suçlanmıştır. Çoğu zaman da dinsel cezalara çarptırılmıştır. Özetlemek gerekirse toplumun tüm yükünün bu bireyler üzerinde olduğu, bireylere baskı yapıldığı ve onları intihara sürüklemeye çalışıldığı tespit edilmiştir. Elcil intiharlarda kişi için hayatı anlamını yitirmemiş; kişi, hayatından daha üstün gördüğü bir amaç için hayatını feda etmiştir; bu eyleminin mükâfatını göreceğini ummuştur.⁵⁷

Anomik (Kuralsız) İntiharlar

Durkheim’in üzerinde durduğu üçüncü intihar türü ise insanların düzeninin bozulmasından ve onların bu bozulmalardan etkilenmesiyle ilgilidir. Durkheim, bu intihar vakalarının asıl sebebinin bireysel tutkular olduğunu, bunlarda toplumun etkisinin görülmediğini, böylece onları düzenleyecek hiçbir sınırlayıcı gücün ortada kalmadığını savunmuştur.⁵⁸ Bireyin yaşam biçiminin, değerlerinin alt-üst olması sonucuyla gerçekleşen intiharlar olarak adlandırmıştır.⁵⁹

Genel anlamda baktığımızda psikolojik, sosyolojik, ekonomik, siyasi ve kültürel gelişmelerin ya da değişmelerin intihar üzerindeki etkilerini şu şekilde sınıflandırabiliriz.

⁵⁵ Emile Durkheim, *A.g.e.*: s.236

⁵⁶ Emile Durkheim, *A.g.e.*: s.253

⁵⁷ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.63

⁵⁸ Emile Durkheim, *A.g.e.*: s.297

⁵⁹ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.63

4.3.1. Hızlı Değişim ve Özenti

Küreselleşme ile sanayileşme ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte bireysel, ailevi ve toplumsal hayatta da değişimler yaşanmıştır. Bu değişimlerle birlikte köyden kette göçün artması, televizyon, internet, telefon gibi iletişim araçlarının yaygınlaşması; tek tip giyinme, yeme ve yazma kültürünü ortaya çıkarmıştır. Tüm bu gelişmeler insanlar ve hatta kitleler arasında kültür şokuna neden olmakla beraber insanları farklı kültürel arayışlara sevk etmiş ve uyumsuzlukların yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Netice itibariyle bireylerin bu manada bir çıkmaz içine girip kendi hayatına kıymasına ortam oluşturmuştur.⁶⁰

4.3.2. Politik Sistem

Politik baskı ve şiddet intihar hızını artırmıştır. Eski Sovyetler Birliği'nde sosyopolitik zulüm gören (Baltık eyaletleri) ve sosyal değişikliğe zorlanan bölgelerde (Rusya) diğer bölgelere göre intihar hızının yükseldiği tespit edilmiştir. Portekiz'de kadın bağımsızlık hareketinin artışı -özellikle kentlerde yaşayan kadın profesyoneller arasında- kadın intihar hızını yükseltmiştir. Bu kadın bağımsızlığının artışı, kadınlarda alkol kullanımının artmasına ve erkek hâkim mesleklere giren kadın sayısının artışına bağlanmıştır.⁶¹

4.3.3. Alkol ve İntihar

İntihar girişimi öncesi alkol veya madde kullananlarda daha sonraki intihar girişimi ihtimali artmıştır. Yapılan bir araştırmada, alkol kullananların %3,3'ünde, intihar girişiminin ardından 5,5 yıllık süreçte intihar girişimlerinin yaygın olduğu görülmüştür. İlk yıl için intihar girişiminde bulunma ihtimalleri genel toplamdan 51 kat fazladır. ABD'de tüm intiharların %25'inin nedeni alkol bağımlılığı hastalığıdır ve intihar edenlerin psikiyatrik açıdan sağlıklı topluma kıyaslandığında 115 kat daha hasta olduğu tespit edilmiştir. Tamamlanmış intiharda bulunan alkol bağımlıları genellikle erkek, beyaz, orta yaşta, evlenmemiş, geçmiş yılda hastaneye yatış öyküsü olup birkaç defa intihar girişiminde bulunan kimselerden oluşmuştur.⁶² Alkol bağımlılığında "intihar kurbanları" arasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek oranda olduğu görülmüştür. Alkol kullanım bozukluklarından kaynaklı intihar

⁶⁰ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.67

⁶¹ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.37

⁶² Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.41

davranışlarının birey üzerindeki belirtilerinin, kişinin gelecek hayatında daha çok görülebileceği tespit edilmiştir.⁶³

4.3.4. İntihar ve Medya

Günümüzde uzmanlar televizyonu, çocuğun hayata erken uyanmasını yapay olarak yönlendiren en yaygın iletişim aracı olarak görmüşlerdir. Çocukların küçük yaşlarda gördüklerine göre inandıklarını ve ona göre yaşadıklarını açıklamışlardır. Televizyon doğası gereği hem yansıtır, hem de özendirir. Burada televizyonlarla birlikte yazılı, görsel ve sosyal medyanın etkisinden de bahsetmeden olayı irdelemek eksik kalacaktır. Özellikle çocuklar sosyal medya ağlarının bağımlısı haline gelmiştir. Bu nedenle çocukların gerçek olanı ve sahte olanı ayırt etmekte zorlandığı, gördükleri şeylerin gerçek olduğunu zannettikleri, gördüklerinin senaryo gereği olabileceğini pek bilmedikleri anlaşılmaktadır. Çocukların gördüklerini kendilerine ve çevrelerine uygulamaya kalkışmaları felakete sebep olabilmektedir. Bu yüzden uzmanlar, medya araçlarına çok iş düştüğü, yayınlanacak programlarda bireyin, ailenin ve toplumun zihni ve psikolojik durumu göz önüne alınarak bir yayın politikası belirlenmesi gerekliliği üzerinde durmaktadır.⁶⁴

Film ve dizilerde yerli ve yabancı karakterlerin intihar görüntüleri izleyicileri olumsuz açıdan etkilemiştir. Gerek çocuklar, gerek ergenler, gerekse de yetişkinler açısından kendi psikolojik durumlarına uygun görünen ve seçkin bir özellik gibi sunulan bu davranış biçimi, intiharların belli dönemlerde yükseliş göstermesinde de etkili olmuştur. Uzmanlar, özellikle ergen intiharlarındaki artışı biraz da basın-yayınla ilişkilendirmektedirler. Gazete ve televizyonlarda intihar haberlerinin ön planda yer aldığı dönemlerde, intihar oranlarındaki artışla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların verileri incelendiğinde ergenler basın-yayın organlarında büyük puntolarla yer alan olaylardan çok etkilenmiştir. İntihar olaylarının gazetelerin baş sayfalarında büyük puntolarla, çarpıcı ve sansasyonel bir biçimde verilmesinin, yerel intihar oranlarının artışında anlamlı bir etkiye sahip olduğu düşünülmüştür.⁶⁵

---

⁶³ Hasan Mırsal & Diğerleri, **Bağımlılığında İntihar Davranışının Araştırılması**, *Bağımlılık Dergisi*, 2001, C.2, S.1, s.21-24.

⁶⁴ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.47

⁶⁵ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.48

4.3.5. Medeni Durum

Aile tüm dünyada intiharları önleme veya azaltmada etkili olan en önemli kurum olarak görülmektedir.⁶⁶ Yaş ve irksal durumu göz ardı edersek evlilerde intihar hızının düşük olduğu söylenebilir. Hiç evlenmeyenlerde evlilere göre riskin iki kat fazla olduğu tespit edilmiştir. Boşanmış veya dul kişilerde ise riskin üç kat fazla olduğu görülmüştür. Boşanmış kadınlar, kocası ölmüş kadınlara kıyasla daha yüksek intihar hızına sahiptir. Erkeklerde ise durum tam tersidir. Özellikle bu durum genç dul erkeklerde belirgin bir şekilde görülmüştür.⁶⁷ Ancak bu veriler yıldan yıla değişiklik arz etmektedir. Eğer bireyler evlendikten sonra herhangi bir toplumsal, ekonomik ve ruhi bunalımlar gibi sorunlarla karşılaşarsa bu durum tam tersi sonucu ortaya çıkarmaktadır. Nitekim TÜİK'in verileri intihar eden kişilerin medeni durumuna göre incelendiğinde 2015 yılında intihar edenlerin %50,5'ini evli, %37,7'sini hiç evlenmemiş, %7,2'sini boşanmış, %4,6'sını ise eşi ölmüş olanlar oluşturmuştur. Cinsiyete göre medeni durum incelendiğinde 2015 yılında intihar eden erkeklerin %54'ü evli, %36,4'ü hiç evlenmemiş, intihar eden kadınların ise %41,1'i evli, %41'i hiç evlenmemiş bireylerden oluşmuştur.⁶⁸

4.3.6. Mesleki Durum

İntihar ve intihara teşebbüsü vakaları incelendiğinde intiharin genel olarak yükseköğrenim görmüş bireylerde daha az, eğitimsizlerde daha çok olduğu anlaşılmaktadır. Avrupa ülkeleri için geçerli olan bu sonuç ülkemiz açısından da benzerdir.⁶⁹ Bu durumla beraber meslek grupları arasında da farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin; Amerika'da kadın doktorların diğer meslek gruplarına göre dört kat daha fazla intihar ettikleri tespit edilmiştir. İngiltere'de ise polisler diğer meslek gruplarına oranla daha fazla intihar etmiştir. Ülkemizde de intiharların en sık görüldüğü meslek gruplarının birisi polisliktir. Dünya ülkelerindeki intihar vakalarının sonuçları incelendiğinde sanayi ve ticaret işleriyle uğraşanların diğer işlerle uğraşanlardan daha fazla intihar ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla çalışan kişinin mesleği ile intihar olayları arasında bir bağlantı saptanmıştır.⁷⁰

---

⁶⁶ Murat Taşdemir, *Polis İntiharlarının Sosyal Yönleri (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s.68

⁶⁷ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.31

⁶⁸ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

⁶⁹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.63

⁷⁰ Murat Taşdemir, *A.g.e.*: s.62

4.3.7. Eğitim Durumu

Eğitim insanın hayatını dizayn eden bir süreçtir. Sağlıklı bir eğitimden geçen birey, aile ve gruplar toplumu daha iyi uyum sağlamaktadır. Dolayısıyla belli sebeplerle eğitim alamayan veya eğitim hayatından ayrılan bireylerde intihar davranışlarında artış olabileceği ve düzenli çalışma hayatının intihara karşı koruyucu olacağı yönünde bulgular tespit edilmiştir. Özellikle de erkekler, düzenli bir iş sahibi olmalarıyla birlikte kendilerini intihara karşı korumuştur.⁷¹ Nitekim TÜİK'in verilerinde, intihar eden kişilerin 2014 yılında %22,2'si ilköğretim, %20,9 ile lise ve dengi okul, %11,7 ile yükseköğretim mezunları izlemiştir.⁷²

Uzmanlar insanların, özellikle kızların intiharında eğitimsizlik durumunu önemli bir neden olarak göstermişlerdir. Çünkü kızların nitelikli bir eğitim almadıklarında birey, aile ve toplumla sağlıklı bir iletişim kuramadıkları görülmüştür. Bundan dolayı kızlar hayal kırıklığına uğramış ve bu konuda psikolojik bunalıma girmişlerdir. Bu olumsuz durumları yaşayanlar hedeflerinden saparak intihar etmeyi tek çare sanmışlardır.⁷³

4.3.8. Aile Yapısı

Çocuk ve ergen intihar girişimlerine ortam oluşturan en önemli etmenlerden bir tanesi gençle ebeveyn arasındaki yanlış iletişim şekli ve her iki tarafın da sadece kendi iç dünyalarına ve duygularına göre davranmaları ve yorumlamalarıdır.⁷⁴ Ailenin tutumuna karşı çocukta anne ve babaya karşı tepkisel davranışlar oluşmaktadır. Aynı zamanda yetişkinler ile arasında gerginlikler yaşayan çocuklar bu tutumlarıyla çatışmanın daha da artmasına neden olabilmektedirler. Sağlıklı bir iletişim gelişmezse çocukta ailevi duygusal kopuşlar meydana gelmektedir.⁷⁵ Bu durumun yaşanması ergenlik çağında daha belirgin olarak görülmektedir. Ergenlerde intihar girişimlerini destekleyen etkenlere bakıldığında depresyon, aileden ve çevreden kaynaklanan yetersiz destek, anne ve babanın aşırı alkol alması ve düşük sosyo-ekonomik statüsü olduğu saptanmıştır.⁷⁶

⁷¹ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.64

⁷² <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

⁷³ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.67

⁷⁴ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.65

⁷⁵ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.66

⁷⁶ Murat Taşdemir, *A.g.e.*: s.60

4.3.9. Toplumsal Köken

Toplumsal köken de intihar davranışları üzerinde etkilidir. Yapılan araştırmalara göre Japon ve Amerikalı erkeklerde intihar oranı yüksekken İspanyol kökenli gençlerde bu oran çok düşük çıkmıştır. Ayrıca İsveç'te her yıl 2 bin kişi intihar ile ölmekte ve 20 bin kişi intihar girişiminde bulunmaktadır.⁷⁷

Amerikan yerlilerinin, ABD'nin en yüksek intihar oranlarına sahip olduğu görülmüştür. Bu yüksek oranın etmenlerine bakıldığında madde bağımlılığı, yoksulluk, silah bulabilme ve göç gibi nedenlerle ilişkilendirilebilmişlerdir. Amerika'da göç olayları incelendiğinde ilk kuşak Amerikalılara ait oranlar, daha çok ailelerinin göç ettiği ülkelerin oranlarına yansıtılmıştır. Kentsel kesimde yaşayanların oranları, kırsal kesimde yaşayanların oranlarından daha belirgin ve yüksek olmasına rağmen son verilerde Rocky Mountains ve Plains eyaletlerinde, daha yoğun nüfuslu bölgelere oranla daha yüksek intihar oranları ortaya çıkmıştır. Araştırmacıların farklı toplumlarda dinsel etkeni de göz ardı etmemesi gerekmektedir. ABD'de Protestan ve Yahudilere ait oranlar Katoliklere ait olanlardan yüksek çıkmıştır. Müslümanlara ait oranlar daha da düşük çıkmıştır. Çünkü İslâm dini intihar davranışını kesinlikle yasaklamıştır.⁷⁸

4.3.10. İntihar ve Mevsim Durumu

İntiharların bir yıl içindeki dağılımını inceleyen araştırmacıların birçoğu farklı sonuçlarla karşılaşmışlardır. Fakat genel olarak yaz başlangıcında intihar oranlarında bir artış olduğu kabul edilmektedir. İntiharların mayıs, haziran ve temmuzda en çok; kasım, aralık ve ocakta en az düzeyde olduğu görülmüştür. Bu tür mevsimsel farklılıklar ise -Durkheim'in da belirttiği gibi- değişik mevsimsel aktivitelerden kaynaklanabilmektedir.⁷⁹

4.3.11. Kaba İntihar Hızı ve Bölgesel Durum

Bölgesel intihar vakaları her sene farklılık göstermiştir. Kaba intihar hızı yüz bin nüfus başına düşen intihar sayısını ifade etmekte olup 2015 yılında Türkiye genelinde bir önceki yıla göre değişmeyerek yüz binde 4,11 olarak gerçekleşmiştir. Diğer bir ifade ile 2015 yılında yüz bin kişilik bir nüfustan dört kişi intihar etmiştir. Kaba intihar hızının 2015 yılında en

⁷⁷ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.71-72

⁷⁸ Mehmet Asoğlu, *A.g.e.*: s.17

⁷⁹ <http://www.intihar.de/cografik.htm> Erişim Tarihi:23.04.2018

yüksek olduğu il yüz binde 9,17 ile Kars olmuştur. Bu ili yüz binde 8 ile Ardahan ve yüz binde 7,05 ile Karaman izlemiştir. Kaba intihar hızının en düşük olduğu il ise yüz binde 1,10 ile Çankırı olmuştur. Bu ili yüz binde 1,21 ile Rize ve yüz binde 1,54 ile Kilis izlemiştir.⁸⁰

Kaba intihar hızı 2016 yılında Türkiye genelinde yüz binde 3,86'ya düşmüştür. Doğu Anadolu Bölgesi illerine bakıldığında ise Muş ilinde 2015 yılında yüz binde 6,10 olan kaba intihar hızı düşerek 2016 yılında yüz binde 5,89'a inmiştir. Doğu Anadolu'nun diğer illerinde de intihar sayısında düşüş görülmüştür. Van'da 2015 yılında yüz binde 4,77 olurken, 2016 yılında bu oran yüz binde 4,37'ye; Bitlis'te 2015 yılında yüz binde 3,54 olan bu oran, 2016 yılında yüz binde 1,47'ye ve Hakkâri ilinde 2015 yılında yüz binde 3,96'dan 2016 yılında yüz binde 3,29'a düşmüştür. Bölgede istisnai bir durum arz eden il Tunceli'dir. Tunceli, 2016 yılında kaba intihar hızının yüz binde 10,7'ye varmasıyla Türkiye genelinde nüfus başına en çok intiharın yaşandığı il olmuştur. Tunceli'yi yüz binde 9,11 ile Ardahan ve yüz binde 8,47 ile Burdur takip etmiştir. Eğitim durumu açısından gelişmiş bilinen Tunceli ilinin, bebek ölüm hızında Türkiye'de en son sırada yer alırken, kaba intihar hızında ilk sırada yer alması dikkat çekmektedir.

Doğu Anadolu illeri ile diğer iller arasındaki farkın anlaşılması için Türkiye geneline bakmakta bir kez daha yarar vardır. Kaba intihar hızının en düşük olduğu il ise yüz binde 1,19 ile Bayburt'tur. Bu ili yüz binde 1,21 ile Rize, yüz binde 1,24 ile Gümüşhane ve yüz binde 1,47 ile Bitlis takip etmiştir. Dolayısıyla Bitlis ili, 2016 yılında kaba intihar hızının en düşük olduğu 4'üncü il olmuştur. Kaba intihar hızları büyükten küçüğe sıralandığında, Muş ili kaba intihar hızı en yüksek 14'üncü il olurken, Van ili 30'uncu ve Hakkâri ili 55'inci sırada yer almıştır.⁸¹

2013'ten 2016'ya kadar yayımlanan verilere bakıldığında Türkiye'de intihar oranının yüz binde dört civarında sabitlendiği görülmektedir. Ancak intihar hızı zaman zaman düşse de Doğu Anadolu illerinden Tunceli'nin 2014'te yüz binde 11,63'e varan kaba intihar hızıyla intiharda ürkütücü bir noktada olması, nüfusunun bir kısmı Tunceli ile aynı kültüre sahip Bingöl'de aynı yıl kaba intihar hızının 9,03'e ulaşması düşündürücüdür. Bu illeri 2014'te Edirne, Sinop, Kırşehir izlemiştir.⁸²

---

⁸⁰ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

⁸¹ <http://www.musmanset.com/gundem/tuik-intihar-verilerini-acikladi-h11543.html-h11543.html> Erişim Tarihi: 07.05.2018

⁸² <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18626> Erişim Tarihi: 05.08.2018

(Yüz binde)

En yüksek iller	Kaba intihar hızı	En düşük iller	Kaba intihar hızı
Tunceli	11,63	Bartın	1,06
Bingöl	9,03	Çankırı	1,07
Edirne	8,26	Bayburt	1,28
Sinop	7,82	Aksaray	1,30
Kırşehir	7,62	Yalova	1,34

Bu verilerden ve “İstatistikî bölge birimleri sınıflamasına göre kaba intihar hızı” tablosundan⁸³ anlaşıldığı üzere yakın bir dönemde Güneydoğu Anadolu illerinde intihar vakalarının Türkiye ortalamasının üzerine çıktığı yönündeki haberler, Tunceli ve Bingöl dışında⁸⁴ gerçeği yansıtmamaktadır. Bununla birlikte geleneksel inancın güçlü olduğu Doğu-Güneydoğu illerinde geçmişte görülmeyen intihar vakalarının medyaya konu olacak şekilde arttığı da doğrudur.

İstatistikî bölge birimleri sınıflamasına göre kaba intihar hızı

	Yıllar						
	(yüz binde)						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Batı Marmara	5,67	5,19	5,51	5,38	4,05	5,11	4,72
Ege	4,36	4,97	5,35	4,77	4,63	5,47	5,33
Doğu Marmara	3,61	3,20	3,88	4,05	3,16	4,33	3,98
Akdeniz	3,97	4,06	3,98	4,50	3,94	4,55	4,18
Batı Karadeniz	4,79	4,20	4,47	3,99	3,38	4,35	4,29
Doğu Karadeniz	4,35	4,32	3,46	2,90	2,66	3,08	3,34
Kuzeydoğu Anadolu	3,92	4,94	3,68	4,51	4,51	4,26	4,13
Ortadoğu Anadolu	4,24	4,65	4,35	4,21	4,70	4,53	4,93
Güneydoğu Anadolu	3,71	3,77	3,37	3,73	3,26	3,78	4,04

(TÜİK, 2013 intihar istatistiklerinden alınmıştır.)

Bölgedeki intihar vakalarına akademik çevreler ve diğer kurumlar geçmişte genellikle modernist bir bakış açısıyla yaklaşmışlardır. Klasik modernist yaklaşım içinde modernizm (çağdaşlaşma) idealleştirilirken bütün olumsuzluklar gibi intihar da geleneğe ve geçmişe ait olana yüklenmiştir. Geçmişte düzgün kayıtlar tutulmasa da intihar vakalarının oldukça az olduğu toplumsal hafızadan dolayı bilinen bir durumken bölgede intiharların çoğalması,

⁸³ Aysel Sarıpınar, *Siirt İlindeki Kadın intiharları (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, 2015, s. 97.

⁸⁴ Bingöl’de 2013’te de kaba intihar hızında 7.22 ile üçüncü sırada yer almıştır.

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16049> Erişim Tarihi: 05.08.2018

görülür bir tutarsızlıkla gelenekle ve hatta dindarlıkla ilişkilendirilmiştir. 2002’de Dinbilimleri Dergisinde yayımlanan “İntihar Olayları Üzerine Bir Değerlendirme (Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki Kadın İntihar Olayları Örneği)” başlıklı makale, bunun örnekleri arasındadır. Makale, bölgedeki kadın intiharlarını,

- Başlık parası
- Boşanmanın kabul edilmeyişi
- Geniş aile modelinin yol açtığı kimi problemler
- Artan güvenlik problemleri ile birlikte erkeğin daha çok öne çıkması
- Ekonomik problemler
- Eğitimsizlik

nedenleri ile açıklamıştır. Makale modernist bakış açısıyla dünyanın herhangi bir yerindeki intihar vakaları için sıralanan bu sebeplere sadece “kontROLSÜZ medya takipçiliği” etkenini eklemiştir.⁸⁵ Bu yaklaşımdan çok da uzaklaşmayan dönemin Dicle Üniversitesi öğretim görevlilerinden Mazhar Bağlı da 2004’te yayımladığı “Batman İntiharları Bağlamında Özgürlüğün ve Geleneksel Toplumsal Yapının Kentsel Kurgusu” başlıklı makalesinde kentleşmenin yol açtığı kimlik bunalımı, hızlı ideolojik değişimin geleneksel toplumlarda yol açtığı etkenler gibi birkaç etkene değinmekle yetinmiştir.⁸⁶ Bağlı’nın Batman örneğini incelerken Diyarbakır’ın Ofis Senti gibi modernleşmiş ya da Tunceli gibi illerdeki intihar vakalarını göz ardı etmiş olması dikkat çekicidir.

İlgili tespit, makale ve haberlerde yanıltıcı diğer bir durum ise intihar edenlerin eğitim durumudur. İntihar edenlerin eğitimsizliği, gelenekle güçlü bir bağa sahip olmalarıyla özdeşleştirilmiştir. Oysa Bölgede 1985’ten sonra etkili olan sosyalist propaganda, 1999 yerel seçimlerinden sonra bölge belediyeleri tarafından açılan kurslar veya PKK’nin köy çalışmalarının köyden kente göçle birlikte şehirlerin etrafında kurulu yoksul semtlere taşınmasından sonra eğitimsiz kesim arasında daha çok etkili olmuş, bu semtlerde yaşayanlar sosyalist propagandanın daha çok etkisinde kalmıştır. Örgütün militanlarının aidiyeti ile ilgili yapılacak bir çalışma bunu ortaya koyabilecekken bu veriler özellikle gözlerden uzak tutulmuştur.

---

⁸⁵ Ömer Müftüoğlu, **İntihar Olayları Üzerine Bir Değerlendirme (Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki Kadın İntihar Olayları Örneği)**, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2002, C. 2, S. 4, s. 155. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/52648> Erişim Tarihi: 07. 05. 2018

⁸⁶ Mazhar Bağlı, **Batman İntiharları Bağlamında Özgürlüğün ve Geleneksel Toplumsal Yapının Kentsel Kurgusu**, *Kriz Dergisi*, Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2004, C. 12, S. 1, s. 34.

Bölgede modernizm adına sosyalizmin en geniş tabanı bulduğu il Tunceli’de intihar vakalarının bölge ortalamasının birkaç katı ve Türkiye ortalamasının da kimi yıllarda yaklaşık üç katı üzerinde olması gözlerden uzak tutulmuş, Batman gibi iller ön plana çıkarılmıştır. Özellikle 2000 yılından sonra Batman’ın dindarlığının konuşulduğu bir süreçte basın neredeyse bütün olarak Batman’daki kadın intiharlarına odaklanmıştır.⁸⁷ Batman’daki kadın intiharlarının 1985’ten sonraki zorunlu göç vakası ile ilişkisi bile ancak satır aralarında verilmiştir. Yine intiharların modernleşme sürecindeki ve gelenekle bağı zayıf ailelerde de görüldüğü bilinmekle birlikte yanıltıcı fotoğraflar kullanılarak dindarlıkla ilişkilendirildiği ilgili medya haberlerinden anlaşılmıştır. Yarı resmi kurumlara hâkim sosyalist kimlikli kişiler, intiharların sosyalizme yönelen ailelerde ve onların gençlerinde yoğunlaştığını da gözlerden uzak tutmuşlar, konuyu modernist bir bakış açısıyla doğrudan dindarlık ve dindarlarla ilişkilendirmeye çalışmışlardır.

Doğu-Güneydoğu Anadolu’daki intiharlar şu sebeplerle açıklanabilir:

- Köyden kente doğru yaşanan düzensiz göçlerin yol açtığı ekonomik ve sosyal sorunlar
- Bölgede etkin olan sosyalist propagandanın gençlerde yol açtığı inanç bunalımı
- 28 Şubat sürecinde başlayıp 2003’ten sonra hızlanarak devam eden Yatılı Bölge Okulu uygulamasında yetişen genç kızların sürüklendiği ikilem
- Türkiye’deki genel durumun veya sosyalist çalışmaların bölgedeki faaliyetleri ile bölgede yaygınlaşan modernizmin yol açtığı sorunlar⁸⁸
- Kadınlara yönelik modern telkinlerin kadınlarda haksızlığa uğrama farkındalığını artırmış olması, bu çerçevede evlilikte iradenin göz ardı edilmesi, boşanmanın engellenmesi ve özellikle berdel evliliklerde boşanmanın dayatılması gibi İslam’a aykırı örflerden kaynaklanan durumların geçmişe göre kadınları daha çok sarsması, “kadın hakları” söylemlerinin onlarda oluşturduğu yeni zihinsel hâlin onları bu tür durumlar karşısında onurlarının çiğnendiği, tercihlerinin ve hatta varlıklarının yok sayıldığı düşüncesine daha çok sürüklenmesi

⁸⁷ <https://www.cnnturk.com/2010/yasam/diger/11/25/intiharlar.kenti.batman/597398.0/index.html> , <http://arsiv.sabah.com.tr/2006/10/11/cp/gnc129-20061008-102.html> Tarihi: 07.05.2018

⁸⁸ 2011’de Muş’un Bulanık ilçesinde yaşanan 18 yaşındaki Evrim Demir’in kendini yakarak intiharı, bunun önemli bir örneğini teşkil etmektedir. Dindar bir ailede büyüyen Demir, sosyalist propagandanın etkisinde kalmış, Nietzsche’nin Zerdüş kitabını okuduktan sonra intihar etmiştir. <http://www.radikal.com.tr/hayat/olumun-oldugu-erde-1057615/> ; <https://dogruhaber.com.tr/yazar/abdulkadir-turan/373-kabul-edin-ey-budalalar-yanlis-yoldasiniz/> Erişim Tarihi: 07.05.2018

- Modern yaşamın etkisini hissettirmesiyle geleneksel yaşama modern yaşam arasındaki geçiş (toplumsal evrilme) sürecinden kaynaklan tutarsızlıklar, uyum problemleri, nesil çatışmaları.

Bölgede kentleşmenin rayına oturması ve toplumsal ilişkilerdeki tutarsızlıkların azalmasıyla intihar vakaları azalmış mıdır? Mevcut verilerle bu soruya kesin bir cevap vermek mümkün değildir. Ancak son yıllarla ilgili yayımlanan istatistikler, intihar sayısında, illere göre değişmekle birlikte, zannedildiği gibi büyük bir artışın olmadığını göstermektedir. Örneğin, Muş'ta 2015'te 24, 2016'da 25 kişi intihar etmiştir.⁸⁹

2007-2013 yılları verilerine göre Doğu-Güneydoğu Anadolu, 4,04 kaba intihar hızıyla Türkiye'nin son dönemdeki en dindar bölgeleri arasında yer alan Doğu Karadeniz ve Doğu Marmara Bölgelerinden sonra kaba intihar hızının en düşük olduğu bölgedir.⁹⁰ Ancak ilgili haberlerin, Bölgede bir kimlik değişimi meydana getirme projeleri gibi sebeplerle basına daha çok yansımaları, Bölgede intihar sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğuna dair yanlış bir görüş oluşturmaktadır.

Bölgede intihar vakalarının nasıl engelleneceği başlı başına bir araştırma konusudur. Bu hususta Bölgede eğitim düzeyinin yükselmesiyle intihar sayısının azalacağı yönünde oluşturulan algı gerçekçi değildir. Zira bölgede en çok intihar, eğitim düzeyi en yüksek illerde görülmektedir. Nitekim kaba intihar hızında Türkiye ortalamasının üzerinde olan Tunceli, 2013'ün verilerine göre yüzde yüze yaklaşan okuma-yazma oranı ve yüzde 81'i geçen orta öğretim düzeyi eğitimi ile Türkiye'nin ilk sıralarında olup eğitim boyutu endeksinde ise ilk sıradadır.⁹¹ Benzer bir durum Kars için de geçerlidir. İntiharın kaba hızında Türkiye'nin son dönemde ilk illeri arasında yer alan Kars'ta 2013 yılı verilerine göre okuma-yazma oranı yüzde yüze ulaşmıştır; ortaokul düzeyindeki okullaşma yüzde 92'nin üzerinde, lise düzeyindeki eğitim de yüzde 60 civarındadır.⁹² İntiharın kaba hızında Kars'a benzerlik gösteren Ardahan'da da aynı yılın verilerine göre okuma yazma oranı yüzde 99,99; ortaokul düzeyindeki okullaşma yüzde 95, lise düzeyindeki eğitim de yüzde 76 civarındadır.⁹³ Benzer bir

---

⁸⁹ <http://www.musmanset.com/gundem/tuik-intihar-verilerini-acikladi-h11543.html-h11543.html> Erişim Tarihi: 07.05.2018

⁹⁰ Aysel Sarıpınar, *A.g.e.:* s. 97.

⁹¹ Seçilmiş Göstergelerle Tunceli 2013, TÜİK, Eylül 2014, s. 51, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/TUNCELI.pdf>, Erişim Tarihi: 08.05.2018. 2015 yılı verilerine göre ise Tunceli Türkiye'nin en eğitilmiş ili olarak belirlenmiştir. (<https://www.personelmehaber.net/guncel/tuik-verilerine-gore-turkiye-de-egitim-seviyesi-en-yuksek-il-tunceli-h24999.html> Erişim Tarihi: 08.05.2018)

⁹² Seçilmiş Göstergelerle Kars 2013, TÜİK, Eylül 2014, s. 51, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/KARS.pdf> Erişim Tarihi: 08.05.2018

⁹³ Seçilmiş Göstergelerle Kars 2013, TÜİK, Eylül 2014, s. 51, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ARDAHAN.pdf> Erişim Tarihi: 08.05.2018.

durum Bingöl için de söz konusudur. Yine aynı yılın verilerine göre Bingöl’de okuma yazma oranı yüzde 98,88; ortaokul düzeyindeki okullaşma yüzde 91,90; lise düzeyindeki eğitim de yüzde 64,55 olarak belirlenmiştir.⁹⁴

4.3.12. Ekonomik Durum

İntiharın güçlü bir belirleyicisi ülkeler, zaman ve tabakalar boyutunda sosyo-ekonomik dezavantaj olarak görülmüştür. İntihar hızları şehirlerin düşük sosyo-ekonomik, gecekondulaşmanın sık olduğu yerlerinde daha fazla olmuştur. Kişisel düzeyde ise kişilerin kazanç algıları intiharı etkilemiştir. Özellikle dünyada yaşanan ekonomik krizler ve ülkelerdeki ekonomik bunalımla birlikte, sosyo-ekonomik iniş ve çıkışların yaşanması intihar hızını yükseltmiştir. Sosyal parçalanmanın ve ekonomik çöküşün arttığı bölgeler de intihar hızının en yüksek olduğu bölgeler olarak tespit edilmiştir.⁹⁵

4.3.13. Daha Önce İntihar Girişiminde Bulunmuş Olma (İntihar Öyküsü)

İntiharla ilgili yapılan çalışmalarının sonuçlarına bakıldığında intihar girişiminde bulunan bireylerin daha önce intihar girişimi öyküsünün olup olmaması büyük önem arz etmektedir. Çünkü bir kere intihar girişiminde bulunan kişinin daha sonraları da intihar girişiminde bulunma durumunun, hiçbir intihar girişiminde bulunmamış normal bireylere göre daha fazla risk altında olduğu tespit edilmiştir.⁹⁶ İntihar eden kişilerin yaklaşık %40’ının daha önce bilinen bir intihar girişimi olduğu görülmüştür. Daha önceki intihar girişimleri en sık kızlarda ve ölümleri sırasında bir duygu-durum bozukluğu olan kişiler arasında yaşanmıştır.⁹⁷

5. İNTİHARIN YÖNTEMLERİ

Yazılı-görsel basında çıkan bazı haberlerin insanların davranışlarında yönlendirme gücüne sahip oldukları ve bazen özendirici bir rol üstlenebilecekleri hesaba katılırsa bu tür haberlerden özellikle belirli yaş grubundaki fertlerin etkilenmelerine sebep olacakları

---

⁹⁴ Seçilmiş Göstergelerle Bingöl 2013, TÜİK, Eylül 2014, s. 51,
<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/BINGOL.pdf> Erişim Tarihi: 08.05.2018.

⁹⁵ Zehra Kubalı, *A.g.e.*: s.35-36

⁹⁶ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.75

⁹⁷ Mehmet Asoğlu, *A.g.e.*: s.42

düşünülmelidir.⁹⁸ Bireyler daha çok şu yöntemlerle intihar etmektedir; kendini asarak, kimyevi madde kullanarak, yüksekten atlayarak, ateşli silahla, suda boğularak, kendini yakarak, kesici aletle, havagazı, araç altına atma gibi yöntemler tespit edilmiştir. Nitekim TÜİK'in araştırması ülkemizdeki her iki cinsiyette de intiharların yarıya yakın bir kısmının kimyasal madde kullanarak gerçekleştiğini göstermiştir. Genel olarak ise bireylerin daha çok kendini asma, ateşli silah kullanma ve yüksekten atlama gibi yöntemler kullanarak intihar ettikleri görülmüştür.⁹⁹

6. İNTİHARIN ÇEŞİTLERİ

İnsan yaratılış itibariyle sabit bir yerde hayatını idame ettiremez ve sürekli hareket halinde yaşamını sürdürme arzusundadır. Yaşamını sürdürürken hayatında bazı gayeler koyar. Bu gayeler uğruna kimi zaman engeller çıkar. Bu engelleri aşmak için savaş verir. Savaş verdiği hedeflerde başarılı olmak ister. Başarılı olduğu hedeflerinde mutluluk arar. Aranılan bu mutluluk ise her yaş döneminde farklılıklar gösterir. Bu nedenle doğaldır ki her psiko-sosyal gelişim döneminde kişiler farklı sorunlarla karşılaşacaktır. İntiharla ilgili yapılan bilimsel çalışmalar her yaş dönemlerinde farklı sorunları ortaya çıkarmıştır. Burada çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak ayırdığımız piko-sosyal gelişim dönemlerinin hangi yaşlarla sınırlandırıldığını açıklayacağız.¹⁰⁰

6.1. Çocuk İntiharları

Ölüm hakkındaki tasavvur veya düşünceler çocuklarda genellikle 10 yaşından sonra oluşmaktadır. Bu nedenle 10 yaşından küçük çocuklarda intihar vakaları yok denecek kadar azdır. 10 yaşından büyük olan çocuklarda bile intihar oranları oldukça düşük çıkmıştır. Fakat buna rağmen intihar teşebbüslerinin gerçek intiharlardan fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu oransal farklılığın başlıca sebepleri, seçilen yöntemin ölümcül olmamasıyla beraber iki davranışın farklı dinamiklere sahip olmasıdır. İntihar teşebbüsü ile çocuk genellikle aile içerisinde yaşanan anlaşmazlık ve sorunları ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Bu davranışsal tepkilerle ebeveynlerini korkutarak dağılan veya dağılım eğiliminde olan aile birliğini eski durumuna getireceğini düşünür; bunun da oldukça başarılı olduğu görülmüştür. Çünkü

⁹⁸ Muhammet Ali İnce, *A.g.e.*: s.88

⁹⁹ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516> Erişim Tarihi: 22.04.2018

¹⁰⁰ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s. 23

dağılmış ailelerin birçoğu çocukları için tekrar bir araya gelmişlerdir ve dağılma tehlikesinde olan aileler de çocuğun bu davranışsal tepkisiyle o düşüncelerinden vaz geçmişlerdir.¹⁰¹

Çocuk intiharlarının sayısal olarak az olmasına rağmen, bu intiharların yaklaşık % 75'i erkek çocuklar tarafından gerçekleştirilmiştir. İntihar girişimlerinde ise kız çocuklar çoğunluğu oluşturmuştur. Bu konularda yapılan araştırmaların verilerinde; başkalarını yönetme, sevgi ve saygınlık kazanma, sevdiği insanları cezalandırma çocukları intihara sürükleyen nedenler arasında görülmüştür. Sonuç olarak çocuk intiharlarında en önemli etkenin aile olduğu tespit edilmiştir. Çocuğun sosyalleşmesine çalışan aile bireyleri, çocuğun manevi anlamda doyumunun sağlanmasını çoğu zaman ihmal etmiştir. Netice itibariyle aile bireylerinin yapması gereken en önemli şeylerden birisi de çocuğa yaşam ve ölüm hakkında az da olsa tatminkâr edici bazı bilgilerin verilmesidir.¹⁰²

6.2. Genç İntiharları

Bu evrede gençler en büyük sorunu ailesi tarafından kontrol edilmek olarak görmektedir. Bireyin bu yaş evrelerinde kimlik bunalımı ve kimlik karmaşası yaşadığı, bunun yanında aile tarafından da baskı gördüğünden kendisini özerk olarak görmek istemektedir.

Geleneksel toplumda aile gençliğin sosyalizasyonunu üstlenmektedir. Bireye, bireysel ve ailevi sorumlukları öğretip bireyi topluma kazandırmaya çalışmaktadır. Bu durumda genç kendisinin engellendiğini düşünmekte ve ailesine karşı düşmanca tavırlar içine girmektedir. Genç bu doğal davranışları karşısında, onunla doğru bir iletişim kuramayan ebeveynler de devamlı çocuğu suçlamaktadır. Bu durumda genç daha çok suçluluk duyduğu, içine kapandığı, öz güveni kırıldığı için duygu-durum davranış bozukluğu sergilemektedir. Sonuçta intihar girişimleri ve gerçek intiharlara varan durumlar ortaya çıkmaktadır.

Ailenin genç bireylere anlayışlı ve empatik bir şekilde yaklaşması gerekmektedir. Fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik bir değişim evresi yaşayan genç ve ergen bireyler, kendilerindeki bu durumlardan da oldukça rahatsız olmaktadır. Bu durumdan huzursuz olan ergenin tüm davranışları olumsuz anlamda etkilenecektir. Gençlerde intihar düşüncesi ve girişimleri daha çok 17 ve 18. yaşlarda görülmektedir. Geleneksel toplumlarda aile baskısı, ekonomik yetersizlik, işsizlik sorunu, aile içi iletişimsizlik, gelenek-görenekler ve töre gibi etkenler intiharlara neden olmaktadır. Çağdaş toplumlarda ise işsizlik sorununun yanı sıra,

---

¹⁰¹ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.25

¹⁰² Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.26

umutsuz aşklar, istediği bir statüyü elde edemeyeceğine inanma ve işe yaramama duyguları gerçek intihar olaylarına neden olabilmektedir.¹⁰³

6.3. Yetişkin İntiharları

Yetişkin intiharlarının mikro, mezo ve makro düzeyde ele alınması gerekmektedir. Çünkü bu dönemde intihar teşebbüsü ve gerçek intihara götüren sebepler karmaşık olabilmektedir.

Mikro düzeyde kişinin kendi çevresiyle; mezo düzeyde kişinin iş, okul vb. akranlarıyla; makro düzeyde ise toplum içinde kendini konumlandığı şekliyle ele alınması sağlıklı sonuçlar verebilmektedir. Aksi takdirde soruna sadece çocukluk ve gençlik dönemlerini ele alarak yaklaşmak bizi kaderciliğe götürmektedir.

Bu durumda olan bireyler inişli-çıkışlı dönemler geçirmekte ve yetişkinlik dönemine girdiğinde bir durağanlık gözlenmektedir. Birey artık bu evrede belli ölçüde kim olduğunu öğrenir ve belirli bir yöne yönelmektedir. Her iki cinsiyette de bu dönemde intihar girişimi ve gerçek intiharlarda bir azalma olması bu davranışlara dayandırılmaktadır. Ancak oranlardaki azalmalar bu dönemde sorunların bittiği ya da azaldığı anlamına gelmez. Küreselleşmeyle birlikte toplumsal ve teknolojik değişimler yetişkin insanların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal yaşamını da önemli ölçüde etkilemiştir. Nitekim geleneksel geniş ailenin dağılmasıyla birlikte çekirdek ailenin kurulması, çalışma koşullarının değişmesi, ekonomik sıkıntılar, maddi geçimsizlik yetişkin insanların karşılaştığı güçlükler arasında görülmüştür. Yapılan bir araştırmaya göre, genç yetişkinlerin %80'i bazı zamanlar ölmüş olmayı dilemişlerdir. Çağdaş toplumdaki bir döngü içine girmiş; yalnızlık, yabancılaşma ve toplum içinde kaybolma insan ideallerinin çökmesine neden olmuştur.¹⁰⁴

Yapılan intihar araştırmalarının verilerine bakıldığında araştırmacılar şu ortak kaniya varmıştır. İntihara yatkın yetişkinlerin çocukluk dönemlerinde ekonomik mahrumiyet, ilgisizlik, ana-babanın mutsuz bir evliliği gibi nedenler çoğunluğu oluşturmuştur. Gençlik dönemlerinden önce ana-babalarını (herhangi birini veya her ikisini) yitiren yetişkinlerin daha fazla intihar ettiği gerçeği ortaya çıkmıştır. Özellikle ilkökul çağına varmadan ebeveynini kaybedenlerde bu oranın daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

---

¹⁰³ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.27-29

¹⁰⁴ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.30

Ekonomik sorunlar ya da daha farklı sorunlardan dolayı aile-içi geçimsizlikler evlilerde intihar nedenlerinin başında gelmiştir. Bunun yanında, yetişkinler arasında en çok intiharlar bekâr, dul ve boşanmışlarda yaşanmıştır. Aile müessesinin intiharı önleyici bir müessesse olduğu açık bir şekilde görülmüştür.

6.4. Yaşlı İntiharları

Yaşlılık döneminde, kişide fizyolojik değişmelerin meydana getirdiği psikolojik sorunlar ortaya çıkar. Bunula birlikte bedensel ve ruhsal çöküntü yaşadıkları ve sorunlarının üstesinden gelemedikleri için ikinci çocukluk diye de adlandırılmıştır. Gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde hayata tutunma konusunda umutları olmasına rağmen yaşlılık dönemi bireylerinde bu umut kalmamıştır. Kendisini toplumdan soyutlamış ve hayata dair umudunu yitirmiştir. Yaşlı için, yaş döneminde meydana gelen fizyolojik değişimlerin ortaya çıkardığı depresyonlar en önemli sorunu oluşturmuştur.

Yaşlılık döneminde toplumdan soyutlanma, çaresizlik, ümitsizlik, yalnızlık, işe yaramama inancı gibi nedenler yaşlıları kolayca ölüme sürükleyen nedenler olarak görülmüştür. Diğer dönemlere oranla, intihar girişimlerinde bu dönemde bir azalma olmuştur. Çünkü kişi gerçekten ölmek istemekte, ölümcül olan yöntemleri tercih ederek bu niyetini gerçekleştirmektedir. Bireyler hayatta aradığı mutluluğu bulamadıkları için mutluluğu ancak sonsuz hayattan bulacaklarından canına kıydıkları görülmüştür.¹⁰⁵

---

¹⁰⁵ Murat Taşdelen, *A.g.e.*: s.31-32

SONUÇ VE ÖNERİLER

Modern değişimle ortaya çıkan olaylar ve olgular bireyleri sosyo-psikolojik ve sosyo-ekonomik pek çok olumsuzlukla karşı karşıya getirmiştir. Bu olumsuzlukların neticesi olarak tüm dünyada intihar, önemli bir halk sağlığı problemi haline gelmiştir.

Yapılan çalışmalar bir ülkede görülen intiharların, o ülkedeki toplumsal travmaya yol açan olaylar, yaşam biçimi, sosyal konum, dinsel eğilimler ekonomik koşullara ilişkin toplumsal özellikler; ayrıca biyolojik ve ruh sağlığıyla bağlantılı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında hiç şüphesiz bireylerin psiko-sosyal gelişim dönemlerinde intihar davranışlarının nedenleri ve sonuçları farklı olmuştur.

Türkiye’de iletişim imkânlarının hızla artması ve intihar haberlerinde görülen artışla, toplumda intiharların yıldan yıla arttığı kanaati oluşmuştur. Oysa eldeki veriler bunu tam olarak doğrulamamaktadır. Özellikle son 3-4 yılda intiharın kaba hız artışında büyük bir değişim olmamıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile ilgili olarak özellikle 2000’li yılların başında oluşturulan intiharların arttığı algısının esası varsa da söz konusu bölgelerde intiharın kaba hızı Türkiye ortalamasının üzerinde değildir. Bu bölgeler, Türkiye’de dindarlığın yoğun olduğu Doğu Karadeniz ve Doğu Marmara’dan sonra intihar oranının en düşük olduğu bölgelerdir. Bu gerçeklik göz önünde bulundurulduğunda intihar olgusunun 2000-2011 sürecinde bu bölgelerin geleneksel yaşam tarzından koparılıp modernleştirilmesi için araçsallaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Bu Bölgelerle ilgili intiharların eğitim düzeyi ile ilişkilendirilmesi de bu bölgelere yönelik ön yargı barındırmaktadır. Zira bu bölgelerde Tunceli, Kars, Ardahan illeri ile ilgili istatistiklerde görüldüğü üzere eğitim düzeyinin en yüksek olduğu illerde en çok intihar vakası görülmektedir.

Son zamanlarda hem dünyadaki yargıların değişmeye başlaması hem de intihar sayılarında hızlı bir artışın ortaya çıkmasıyla birlikte Türkiye’de de intihara bakış açısında önemli değişiklikler olmuştur. Bununla beraber intiharın önlenabilir bir halk sağlığı sorunu olduğu düşüncesi ağırlık kazanmış ve bu toplumsal olguyu önlemeye yönelik çalışmalar hız kazanmıştır.

Bu önlemler önemli olmakla birlikte;

- Özellikle çocuk ve genç yaşlardaki intihar girişimleri sağlıklı olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede Türkiye’de psiko-sosyal danışmanlık hizmetlerindeki anlayış baştan sona yenilenmelidir. Modernist bir anlayışın ürünü olan mevcut psiko-sosyal danışmanlık, toplumda intiharlara karşı yeterli bir duyarlılık oluşturulamamakta, intihar girişiminde bulunan bireylerin bu girişimlerini önlemekte yetersiz kalmaktadır. Geliştirilecek olan psiko-sosyal danışmanlık, sosyal bilimlerin günümüzde ulaştığı imkânlardan yararlanmakla birlikte toplumumuzun kökleriyle barışık olmalıdır.
- Toplumsal ve bireysel sorunlar konusunda devletin ilgili kurumları arasında gerekli koordinasyon sağlanmalı, getirilen çözümlerin bilimselliğinin toplumsal gerçekliğe uyumluluktan bağımsız olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı koordineli çalışmalı ve uygulamalar aile, sivil toplum örgütleri, okul, işyeri ve ilgili kuruluşlar düzeyinde planlı bir şekilde yürütülmelidir.
- İntihar olgusunun Türkiye’deki durumu daha gerçekçi ortaya konmalı, intiharların arkasındaki etkenler, modernist ya da gelenekçi ön yargılardan uzak bir şekilde ele alınmalıdır.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile ilgili Şarkiyatçıların çalışmalarını andıran modernist bakış açısı terk edilmelidir. Eğitim durumu daha iyi olan illerde intiharların daha çok görüldüğü gerçeği göz önünde bulundurularak bu bölgelerin son otuz yılda geçirdiği değişimin intihar vakaları üzerindeki etkisi daha objektif ortaya konmalıdır.
- İntiharı önleme çalışmalarında toplumun intihar davranışına ilişkin tutumlarını etkileyen, aile-arkadaş-akraba çevresinden gelecek desteğin önemi ve yararı konusunda toplumu bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- İntihar vakaları ve girişimleri medyada afişe edilmemeli daha çok bu vakaların yol açtığı trajik sonuçlar haberlere yansıtılmalıdır.
- İntiharı önleme çalışmalarında, genç nüfus başta olmak üzere toplum bilinçlendirilmeli ve bireylerin sorun çözme becerileri geliştirilmelidir.
- Dindar olmayan toplumlarda, dindar bireylerde de intiharın görüldüğü gerçeği göz ardı edilmemekle birlikte dindarlığın intiharları engellemede güçlü bir etken olduğu bilinmelidir.
- İnsanın canına kıymasının sorun çözemediği bilinciyle birlikte intiharın haram oluş gerçeği de kavratılmalıdır.

- Dini, ailevi ve diğer toplumsal bağların kişide oluşturduğu huzurun ve kişi için oluşturduğu ilişkiler ağının onu intihardan uzaklaştırdığı dikkate alınmalıdır.
- Din eğitimi küçük yaşlardan itibaren verilmelidir.
- Koruyucu sağlık hizmeti açısından özellikle pratisyen hekimlere ve aile hekimlerine yönelik eğitimler verilmelidir.
- Ebeveynlere, okullarda görev yapan psikolojik danışmanlara ve öğretmenlere intiharın sinyalleri ile ilgili olarak eğitim verilmelidir.
- lke genelinde önem taşıyan ve intiharı nleme programlarında önemli yeri olan ateşli silah edinme yolları kontrol altında tutulmalıdır.
- Eczanelerden ilaç alımında da bazı yasal sınırlama ve düzenlemelerin yapılması gereklidir.
- İlaç ve kimyasal maddelerin ev ortamında güvenli kullanılma bilinci verilmelidir.
- Hiçbir nlemin intiharı ve intihar girişimlerini sıfırlamayacağı göz önünde tutularak intiharlar karşısında toplumsal bir paniğin oluşmasına yol açacak her tür tutum terk edilmelidir. İntihar çalışmalarının topluma dönük yüzü tanıtıcı, özendirici değil; önleyici işleve sahip olmalıdır.

KAYNAKÇA

- ASOĞLU, M. *Şanlıurfa'da İntihar Girişimlerinin İlişkili Olduğu Risk Faktörleri(Dr. Uzmanlık Tezi)*, Şanlıurfa, Harran Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dekanlığı, 2007.
- BAĞLI, M, **Batman İntiharları Bağlamında Özgürlüğün ve Geleneksel Toplumsal Yapının Kentsel Kurgusu**, *Kriz Dergisi*, 2004, C. 12, S. 1, ss. 21-40.
- DURKHEİM, E. *İntihar (Toplumsal bir inceleme)*, çev. Özer Ozankaya, İstanbul, Cem Yay. 2002.
- İNCE, M.A. *İntihar Din-Psikolojik Bir İnceleme (Van İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi)*, Kayseri, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- KUBALI, Z. *Ankara İlinde Bir Kamu Hastanesi Acil Bölümünde İntihar Girişim Vakalarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.
- MIRSAL, H.& DİĞERLERİ, **Bağımlılığında İntihar Davranışının Araştırılması**, *Bağımlılık Dergisi*, 2001, C.2, S.1. ss. 21-24.
- MÜFTÜOĞLU, Ö, **İntihar Olayları Üzerine Bir Değerlendirme (Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Kadın İntihar Olayları Örneği)**, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2002, C. 2, S. 4, ss. 143-160.
- SARIPINAR, A. *Siirt İlindeki Kadın intiharları (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, 2015.
- SAYAR, M. K. ÖZTÜRK, M. & ACAR, B.,**Aşırı Dozda İlaç Alımıyla İntihar Girişiminde Bulunan Ergenlerde Psikolojik Etkenler**, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, C.10, S.3, 2000. ss. 133-138.
- TAŞDELEN, M. *İnanç Açısından İntihar(Yüksek Lisans Tezi)*, Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- TAŞDEMİR, M. *Polis İntiharlarının Sosyal Yönleri (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- TEKİN, Z. *Bir Psikiyatri Hastanesinde Tedavi Gören Şizofrenili Hastalarda İntihar Düşüncesi: Pozitif, Negatif Belirtiler Ve Depresyon İle İlişkisi(Yüksek Lisans Tezi)*, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.

UÇAN, Ö. *Türkiye’ de İntiharı Konu Alan Yayınlar Üzerine Bir Bibliyografya Çalışması (Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/10/11/cp/gnc129-20061008-102.html>

<https://dogruhaber.com.tr/yazar/abdulkadir-turan/373-kabul-edin-ey-budalalar-yanlis-yoldasiniz/>

<https://www.cnnturk.com/2010/yasam/diger/11/25/intiharlar.kenti.batman/597398.0/index.html>

<http://www.musmanset.com/gundem/tuik-intihar-verilerini-acikladi-h11543.html-h11543.html>

<http://www.hayrettinkaraman.net/yazi/laikduzen/4/0053.htm>

<http://www.intihar.de/>

<http://www.intihar.de/cografik.htm>

<http://www.intihar.de/frame.htm>

<http://www.intihar.de/intihar-hukuk.htm>

<https://www.personelmehhaber.net/guncel/tuik-verilerine-gore-turkiye-de-egitim-seviyesi-en-yukse-til-tunceli-h24999.html>

<http://www.psikolojik.gen.tr/durtusellik.html>

<http://www.radikal.com.tr/hayat/olumun-oldugu-yerde-1057615/>

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ARDAHAN.pdf>

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/BINGOL.pdf>

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/KARS.pdf>

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/TUNCELI.pdf>

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16049>

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18626>

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516>

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24649>